
KANSALLINEN ELEKTRONINEN KIRJASTO

FinELib

KATSAUS VUODEN 2007 TOIMINTAAN

KANSALLINEN ELEKTRONINEN KIRJASTO

FinELib

KATSAUS VUODEN 2007 TOIMINTAAN

SISÄLTÖ

1 YLEISKATSAUS.....	4
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET.....	6
2.1 Aineistoneuvottelut.....	6
2.2 Organisaatioiden yhdistymiset.....	6
2.3 Aineistomäärärahan uudelleenkohdennus	7
2.4 Kustannusala.....	7
3 ASIAKKAIDEN TARPEIDEN TUNNISTAMINEN	8
3.1 Käyttäjäkysely	8
3.2 Perusaineistot	11
3.3 Kunnankirjastojen laskutus.....	11
3.4 Koulutuspalautteet.....	12
4 KUSTANNUSHYÖDYT YHTEISKUNNASSA	13
4.1 Aineistojen käyttö.....	14
4.2 Tunnusluvut	18
4.3 Kilpailutus.....	19
5 TOIMIVA PALVELUYKSIKKÖ	20
5.1 Tehokkuus, laatu.....	20
5.2 Halti-tietokanta.....	20
5.3 Avoin korkeakoulu.....	22
6 VIESTINTÄ	23
7 KOKEILUT JA PILOTIT.....	26
8 DIGITAALISTEN PALVELUJEN OSAAMINEN.....	27
8.1 Kirjastoverkolle suunnattu koulutus	27
8.2 Nelli – web 2.0 ja RSS-järjestelmä.....	27
8.3 FinELib-henkilöstö	27
9 TALOUS	28
9.1 FinELibin kokonaiskustannukset.....	28
9.2 Aineistohankinnan kulut	30
9.2.1 E-aineistojen kokonaiskulut.....	30
9.2.2 Kansalliskirjaston budjetissa olevat e-aineistojen hankinnan kulut	32
9.3 Nelliin kulut.....	33

TAULUKOT JA KUVIOT

Taulukko 1.	Toimintaympäristön muutosten ja tietoympäristön prosessien tunteminen, s. 8
Taulukko 2.	Asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen, 13
Taulukko 3.	Lisensioidut aineistot 2007, s. 13
Taulukko 4.	Artikkelihinnan kehitys sektoreittain 2003–2007, s. 19
Taulukko 5.	Kustannushyödyt yhteiskunnassa, s. 20
Taulukko 6.	Toimiva palveluyksikkö, s. 22
Taulukko 7.	Kohdennettu viestintä, s. 25
Taulukko 8.	Kokeilut ja pilotit, s. 26
Taulukko 9.	Digitaalisten palvelujen osaaminen kirjastoissa, s. 28
Taulukko 10.	FinELibin kokonaiskulut 2006-2007, s. 30
Taulukko 11.	E-aineistojen kokonaiskulut sektoreittain 2006 – 2007, s. 31
Kuvio 1.	E-aineistojen vaikutukset käyttäjien työskentelyyn, s. 9
Kuvio 2.	Asiakaspalaute Lisensiointiseminaarista 27.11.2007, s. 12
Kuvio 3.	Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001–2007, s. 14
Kuvio 4.	Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001–2007 – indeksi, s. 15
Kuvio 5.	Tehdyt haut sektoreittain 2001–2007, s. 16
Kuvio 6.	Tehdyt haut sektoreittain 2001-2007 indeksi, s. 16
Kuvio 7.	Metalib-haut 2007, s. 18
Kuvio 8.	FinELibin rahoituslähteet v. 2007, s. 28
Kuvio 9.	FinELibin kokonaiskulujen jakauma v. 2007, s. 29
Kuvio 10.	E-aineistojen kokonaiskulut v. 2007, s. 31
Kuvio 11.	Aineiston hankinnan kulut luokittain 2007, s. 32
Kuvio 12.	Aineiston hankinnan kulut sektoreittain 2007, s. 33
Kuvio 13.	Nellin kulut luokittain 2007. s. 34
Kuvio 14.	Nellin kulujakauma sektoreittain 2007, s. 34

LIITTEET

Liite 1.	FinELib-ohjaus-, konsortio- ja asiantuntijaryhmät 2007–2009, työryhmät 2007
Liite 2.	FinELib-toiminnasta tehdyt tutkimukset
Liite 3.	Kirjastoverkolle suunnattu koulutus
Liite 4.	FinELib-henkilöstön pitämät esitelmät ja julkaistut artikkelit
Liite 5.	FinELib-henkilöstön jäsenyydet
Liite 6.	FinELibin budjetti/ toteuma 1.1. - 31.12.2007

1 YLEISKATSAUS

Vuosi 2007 oli FinELibin strategiakauden 2007–2015 ensimmäinen vuosi. Kaudella 2007-2009 aloittivat myös uudella kokoonpanolla FinELibin ohjausryhmä ja konsortioyhmä sekä asiantuntijaryhmät (liite 1).

Kansalliskirjaston organisaatiota uudistettiin vuonna 2007 ja sillä oli vaikutuksia myös FinELibin toimintaan. Kristiina Hormia-Poutanen valittiin Kirjastoverkkopalvelut-tulosalueen johtajaksi ja operatiivinen vastuu konsortion toiminnasta siirtyi erikoissuunnittelija Arja Tuuliniemelle. Palveluyksikön asiantuntemusta vahvistettiin kolmella uudella suunnittelijalla.

Vuonna 2007 juhlittiin FinELibin 10-vuotisjuhlia. Juhlat huipentuivat FinELibin 10-vuotisjuhlaseminaariin 29.5. Juhlaseminaarissa kuultiin konsortion historiasta ja tulevaisuuden haasteista. Tilaisuuteen osallistui yli 160 kirjastoalan ammattilaista eri puolilta maata.

Palveluyksikkö on seurannut kustannustoimialan kansainvälisiä trendejä ja tiedottanut niistä konsortio- ja ohjausryhmille. Suunnittelijat osallistuiivat kansainväliseen kirjastokonsortioiden ICOLC-seminaariin Tukholmassa syksyllä 2008. FinELibin suunnittelija oli mukana seminaarin ohjelmatoimikunnassa. Saadun palautteen perusteella seminaarin ohjelmaa ja järjestelyjä pidettiin onnistuneina.

Yleisissä kirjastoissa elektronisten aineistojen hankinta ja käyttö ovat kasvanneet

suhteellisesti eniten muihin sektoreihin verrattuna. Artikkelilataukset lähes kaksinkertaistuivat vuodesta 2006. Kasvusta huolimatta hankinta ja käyttö on vielä vähäistä muihin kirjastosektoreihin verrattuna. Yleisten kirjastojen osuus FinELibin elektronisten aineistojen kokonaisrahoituksesta on 3 %.

Vuoden 2007 alusta uutena aineistona saatiin konsortion käyttöön yleisten kirjastojen pitkään toivoma Aleksis-tietokanta. Yleisistä kirjastoista tietokantaa tilaa FinELibin kautta 133 kunnankirjastoa. Myös muihin kotimaisiin hankintoihin (mm. Medic, Kansallisbiografia) tuli mukaan lisää yleisiä kirjastoja.

Yliopistot hankkiivat edelleen valtaosan FinELib-aineistoista sekä määrältään että arvoltaan mitattuna. Elektronisia aineistoja käytetään eniten yliopistoissa ja niiden käyttö kasvoi 31% vuoteen 2006 verrattuna Aineistohankinnassa on kuitenkin merkkejä siitä, että aineistomäärät eivät enää merkittävästi kasva, vaan yliopistot valikoivat tarjonnasta entistä tarkemmin, mitä tilaavat. Yliopistojen omarahoitusosuus e-aineistohankinnasta on lähes 80 %.

Ammattikorkeakouluissa aineistojen käyttö (artikkelilataukset) kasvoi 25 % vuoteen 2006 verrattuna. Aineistoihin käytettiin rahaa 14 % enemmän kuin vuonna 2006. Myös jo aiemmin solmittuihin sopimuksiin tuli mukaan uusia ammattikorkeakouluja. Ammattikorkeakoulujen omarahoitusosuus kasvoi 59 %:65 %:iin. Uusi tietokanta Aleksis keräsi ammattikorkeakouluista heti 21 tilaajaa.

Erikoiskirjastojen aineistojen käytössä ja aineistoihin käytetyssä rahamäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. FinELibin lisensioimien aineistojen käyttö tutkimuslaitoksissa on kasvanut edellisvuodesta vain 4 %. Vuosien 2005–2006 välisenä aikana kasvua oli 5 %. Näyttääkin siltä, että aineistojen käytön määrä tutkimuslaitoksissa on vakiintumassa nykytasolle.

Pienille erikoiskirjastoille FinELib-konsortio antaa mahdollisuuden hyödyntää suuren konsortion neuvottelutua ja asiantuntemusta aineistojen hinnoittelu- ja sopimusehdoissa.

Yleiset kirjastot olivat ensimmäistä kertaa mukana e-aineistojen käyttäjille suunnatussa käyttäjäkyselyssä, joka toteutettiin huhtikuussa 2007. Yleisten kirjastojen osalta kyselyyn vastasi 926 henkilöä. Lähes puolet vastaajista oli tyytyväisiä tarjolla oleviin aineistoihin, mutta lähes yhtä moni ei osannut arvioida tyytyväisyyttään. Keskeinen ongelma olikin, etteivät käyttäjät tunne e-aineistoja riittävästi. Kyselyn perusteella e-aineistoja käytetään yleisissä kirjastoissa vielä harvoin: vastaajista 40 % ilmoitti käyttävänsä e-aineistoja harvemmin kuin joitakin kertoja kuukaudessa, 26 % ei koskaan. (liite 2).

Nelli-portaali oli vuoden 2007 lopussa käytössä kaikissa yliopistoissa (20), 26 ammattikorkeakoulussa ja 18 maakuntakirjastossa.

Ammattikorkeakoulukirjastoista Sydväst, Humak ja Haaga-Helia eivät ole vielä siirtyneet tuotantokäyttöön. Niillä käyttöönottoa ovat hidastaneet rakenteellisen kehittämisen hankkeet. Myöskään Itä-Uudenmaan maakuntakirjasto ei ole vielä siirtynyt tuotantokäyttöön.

Suurin osa FinELibin hankkimista aineistoista on käytettävissä Nellin-portaalissa. Kirjastojärjestelmien yhteisen palvelinhankkeen seurauksena Nellin laskentakapasiteetti kasvoi noin 90 %. Yhteinen palvelin tuo säästöjä myös ylläpitokustannuksissa.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

2.1 Aineistoneuvottelut

Vuoden 2007 painopistealueita lisenssineuvotteluissa olivat sopimusehdot yhdistyvistä organisaatioista sekä yleisten kirjastojen etäkäyttö. Sopimusneuvotteluissa pyrittiin varmistamaan yhdistyville organisaatioille mahdollisuus irtautua sopimuksesta organisaatioiden yhdistyessä ja se, ettei mahdollinen yhdistyvän organisaation irtautuminen sopimuksesta vaikuta jäljellejäävien organisaatioiden hintoihin. Lauseke saatiin jossain muodossa lähes kaikkiin sopimuksiin.

Yleisille kirjastoille pyrittiin saamaan oikeus tarjota rekisteröidyille asiakkailleen mahdollisuus aineistojen etäkäyttöön. Tämä on osoittautunut haasteelliseksi, mutta etäkäyttöoikeus saatiin kahteen uuteen aineistoon.

Elsevier-aineistoista neuvoteltiin nelivuotinen sopimus, jolla taataan konsortion 53 jäsenorganisaatiolle pääsy lähes 2000 elektroniseen lehteen sekä jäsenten valitsemiin hakuteoksiin ja kirjapaketteihin. Neuvottelujen kuluessa kävi selväksi, että neuvottelujen kohteena on koko Freedom-paketti, eivätkä pienemmät kokoelmat. Neuvotteluissa käytettiin sekä palveluyksikön että konsortion edustajien asiantuntemusta.

2.2 Organisaatioiden yhdistymiset

Vuonna 2007 FinELib aloitti valmistautumisen korkeakoululaitoksen uudistukseen. Palveluyksikkö käynnisti selvityksen siitä, miten yliopistolain muutos sekä korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen vaikuttavat lisensointiprosessiin, aineistoneuvotteluihin, aineistojen hintoihin ja konsortion rakenteeseen.

Tarkoituksena on kehittää malleja, joilla rakenteelliseen muutokseen pystytään vastaamaan joustavasti. Tavoitteena on, ettei jokaisesta yhdistymishankkeesta tarvitsisi neuvotella tapauskohtaisesti. Myös käyttäjätunnuksen uusia mahdollisuuksia selvitetään.

Vuoden 2007 alussa FinELib-palveluyksikön tiedossa olivat seuraavat yhdistymishankkeet: Metropolia- ja Novia-ammattikorkeakoulut, Innovaatioyliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu sekä Turun yliopisto ja Turun Kauppakorkeakoulu. Kirjastojen edustajien kansa keskusteltiin kesän ja syksyn aikana.

Tanskan DEFFin (Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek) ja Iso-Britannian JISCin (Joint Information Systems Committee) edustajien tapaamisista saatiin arvokasta korkeakoulujen yhdistymisiin ja lisensointiin liittyvää tietoa.

Konsortion jäsenille järjestettiin lisensointiseminaari, jossa käsiteltiin toimialan rakenteellisia muutoksia eri sektoreilla ja esiteltiin nykyinen lisensointiprosessi sekä palvelu- ja lisenssisopimukset. Seminaariin osallistui lähes 130 kirjastoammattilaista kaikilta kirjastosektoreilta ja palaute oli pääosin positiivista.

Yhdistyville organisaatioille tiedotettiin selvityksen etenemisestä ja verkkosivuilla julkaistiin vastauksia organisaatioiden esittämiin kysymyksiin. Vuoden aikana on selvinnyt, ettei konsortion yhdistyville jäsenille pystytä ilmoittamaan aineistokohtaisia hintoja etukäteen. Samakin hinnoittelumalli tuottaa eri aineistojen, eri kustantajien ja eri organisaatioiden kohdalla erilaisia lopputuloksia.

2.3 Aineistomäärärahan uudelleenkohdennus

Elektronisten aineistojen tarjonnassa on tapahtunut FinELibin toiminnan aikana merkittäviä muutoksia. Jotta keskitetty aineistomääräraha vastaisi paremmin konsortion tarpeita, päättivät yliopistot muuttaa keskitetyn aineistomäärärahan kohdennusta. Yliopistot nimesivät työryhmän, jonka tavoitteena on laatia esitys uudesta määrärahan kohdennuksesta keväeseen 2008 mennessä. Esityksessä tulee ottaa huomioon perusaineistotyöryhmän työ niin, että myös uudet hankinnat voivat tulla tuen piiriin.

2.4 Kustannusala

Kustannustoimialaan perehdyttiin konsortioryhmässä ja ohjausryhmässä esitetyillä katsauksilla. Lisäksi FinELib järjesti syyskuussa 2007 kustannustoimialaseminaarin ”Electronic publishing”. Seminaarin tarkoituksena oli syventää sekä FinELibin henkilökunnan että koko kirjastoverkon osaamista kustannustoimialasta. Seminaariin oli kutsuttu puhujiksi kustantajia ja muita alan asiantuntijoita. Tilaisuuteen oli saapunut yli lähes 100 kirjastoalan asiantuntijaa ja vaikuttajaa sekä Suomesta että Pohjoismaista.

Seminaarissa käsiteltiin uusia hinnoittelumalleja sekä Open Accessin vaikutusta kustannustoimialaan. Kustantajat voivat pitää hyvin organisoitunutta Open Access –julkaisemista uhkana omalle liiketoiminnalleen.

Mielenkiintoisena uutena avauksena kuultiin mallista, jossa organisaatio/konsortio sopii kustantajan kanssa rahallisesta korvauksesta, jolla yksittäinen lehti tai joukko lehtiä pystytään ylläpitämään. Tällöin sopimuksen tehneen organisaation käyttäjillä on pääsy sopimuksen kaikkiin lehtiin ja tutkijoiden artikkelit julkaistaan OA-artikkeleina. Mitä useampi organisaatio solmii sopimuksen, sitä useampi artikkeli julkaistaan OA-artikkelina.

Taulukko 1. Toimintaympäristön muutosten ja tietoympäristön prosessien tunteminen

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010- 2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet 2007	Vastuu	Toteuma
Tiedepoliitiikkaan ja yhteiskuntapolitiikkaan vaikuttaminen toimialan kannalta	FinELib –konsortion ohjausryhmän pj edustaa konsortion kantaa kansallisesti strategisissa työryhmissä	Säännöllinen käsittely ohjausryhmässä ja konsortioyhmässä	Laaditaan katsauksia (1-2), keskustelu ohjausryhmässä	OR, PY	Katsauksia laadittu ja käsitelty ohjausryhmässä
Tietoympäristön prosessien tuntemus Asiakaskyselyt	Aineistoja tarjotaan räätälöidysti tutkimus-, oppimis- ja opetusprosesseihin	Luodaan käytäntö, jonka avulla varmistetaan prosessituntemuksen hyödyntäminen aineistojen tarjonnassa	Tutki musyhteis-työn tulosten hyödyntäminen Yliopistokirjastojen prosessikuvausten hyödyntäminen	PY, KSTOT	Ei tehty – prosessikuvauksia ei laajalti käytössä vielä vuonna 2007
Kustannustoi- mialan tuntemus	Aineistojen sopimusehdot ja hinnoittelumallit vastaavat muuttuneen ympäristön tarpeita	Laaditaan katsauksia (2-3) Osallistuminen kustantajien järjestämiin tilaisuuksiin	Luodaan käytäntö kustannustoi- mialan muutosten systemaattiseen seurantaan ja analysointiin Kust.toi- mialaseminaari	PY	Katsauksia käsitelty konsortio- ja ohjausryhmässä Kust.seminaari järjestetty 9/07

3 ASIAKKAIDEN TARPEIDEN TUNNISTAMINEN

3.1 Käyttäjäkysely

Keväällä 2007 toteutettiin FinELibin jäsenkirjastojen asiakkaille suunnattu elektronisten aineistojen käyttäjäkysely¹. Kyselyllä selvitettiin, minkä tyyppisiä aineistoja opiskelijat, tutkijat ja muut kirjastojen asiakkaat tarvitsevat ja miten he käyttävät elektronisia aineistoja. Lisäksi pyydettiin palautetta tarjolla olevista elektronisista aineistoista sekä kartoitettiin palvelujen kehittämideoita

Kyselyssä olivat mukana yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten lisäksi ensimmäistä kertaa myös yleiset kirjastot. Kyselystä tiedottamiseen panostettiin, jotta vastausten määrää saataisiin nostettua edellisiin kyselyihin verrattuna. Kirjastojen käyttöön laadittiin markkinointi- ja tiedotusmateriaalia.

Vastauksia saatiin ennätysmäärä, yhteensä 5573 kappaletta. Vuonna 2005 yliopisto- ja ammattikorkeakoulukirjastojen asiakkaille suunnattuun kyselyyn saatiin yhteensä vain 1477 vastausta. Yliopistoista vastauksia saatiin 1882, ammattikorkeakouluista 2154, tutkimuslaitoksista 611 ja yleisistä kirjastoista 926.

Yliopistojen vastaajista noin puolet oli opiskelijoita ja neljäsosa tutkimus- ja opetushenkilökuntaa. Ammattikorkeakoulujen. Ammattikorkeakoulujen vastaajista suurin osa oli opiskelijoita. Tutkimuslaitosten vastaajat olivat pääosin tutkijoita, mutta vain noin neljännes 38

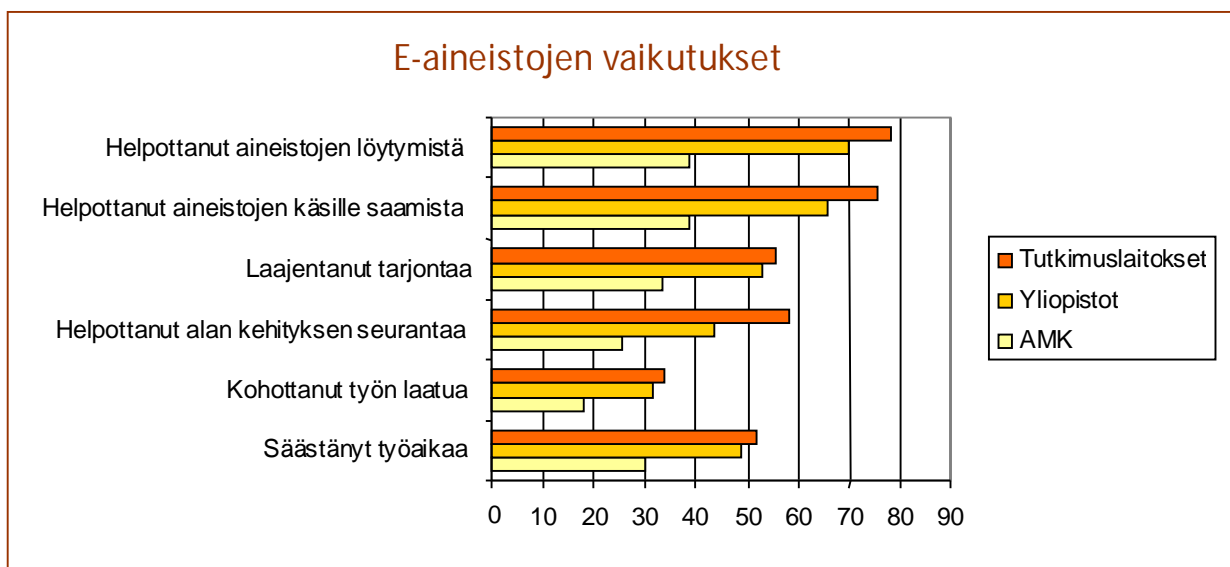
¹ <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/finelib/vaikuttavuus/kayttajakyselyt.html>

tutkimuslaitoksesta osallistui aktiivisesti kyselyyn. Yleisten kirjastojen vastaajat painottuivat korkeasti koulutettuihin. Neljäsosa yleisten kirjastojen vastaajista oli opiskelijoita.

Yliopistoista saatiin vastauksia eniten kauppatieteilijöiltä, ammattikorkeakouluista sosiaali-, terveys- ja liikunta-aloilta ja tutkimuslaitoksista luonnontieteellisiltä sekä teknisiltä aloilta. Pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen otokset ovat edustavia. Sen sijaan tutkimuslaitosten ja yleisten kirjastojen otoksia ei pienten vastausmäärien vuoksi voida pitää täysin edustavina

Lomakkeet toteutettiin yhdessä Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksen sekä kansainvälistä e-aineistojen käyttötutkimusta tekevän Tennesseeen yliopiston professori Carol Tenopirin kanssa. Näin kyselyn painopistettä saatiin siirrettyä enemmän e-aineistojen käytön vaikuttavuuden mittaamiseen. Vuoden 2008 kirjastoalan kansainvälisessä konferenssissa (IFLA) Carol Tenopir esittelee tutkimustuloksiaan.

Kuvio 1. E-aineistojen vaikutukset käyttäjien työskentelyyn

Kysely osoitti selvästi, että elektronisten-aineistojen käytöllä on merkittäviä vaikutuksia. E-aineistojen käyttö on helpottanut aineistojen löytymistä ja käsille saamista sekä oman alan seuranta erityisesti tutkijoiden osalta. Se on myös useissa tapauksissa laajentanut aineistotarjontaa ja säästänyt työaika. Yliopistojen ja tutkimuslaitosten vastaajat olivat kokeneet e-aineistojen vaikutukset huomattavimpina. Heistä noin 70 % mielestä e-aineistot olivat huomattavasti helpottaneet aineistojen löytymistä ja käsille saamista. Noin puolet yliopistojen ja tutkimuslaitosten vastaajista oli sitä mieltä, että e-aineistot olivat säästäneet työaika ja laajentaneet aineistotarjontaa.

E-aineistot näyttävät vaikuttaneen erityisesti tutkijoiden työhön. Esimerkiksi yliopistoissa tutkimusta tekevästä henkilöstä yli 80 % oli sitä mieltä, että aineistojen löytäminen oli e-aineistojen myötä helpottunut. Eri organisaatioissa työskentelevien tutkijoiden kokemien vaikutusten tasoissa ei ole suuria eroja, mutta tieteenalat sen sijaan poikkeavat toisistaan. Lääketieteilijät ovat kokeneet vaikutukset suurempina kuin muiden tieteenalojen edustajat. Jopa 60 % kyselyyn vastanneista yliopistojen lääketieteilijöistä on sitä mieltä, että työn laatu on e-aineistojen myötä parantunut huomattavasti, kun muiden tieteenalojen edustajista vastaava luku on 20 - 40 %. Humanistit puolestaan ovat kokeneet vaikutukset kaikista vähäisimpinä

Ammattikorkeakoulujen vastaajat kokivat e-aineistojen vaikutukset tutkimuslaitosten ja yliopistojen vastaajia vähäisempinä. Tämä johtuu pitkälti siitä, että suurin osa ammattikorkeakoulujen vastaajista oli opiskelijoita. E-aineistoilla ei näytä olleen opintoihin yhtä suurta vaikutusta kuin tutkimustyöhön, sillä opiskelijat kokivat e-aineistojen vaikutuksen kaiken kaikkiaan vähäisempänä kuin tutkijat. Tällä hetkellä käytössä olevat tieteelliset e-aineistot näyttäisivät palvelevan hieman paremmin yliopistojen kuin ammattikorkeakoulujen opiskelijoita, sillä yliopisto-opiskelijat olivat kokeneet e-aineistojen vaikutukset suurempina kuin ammattikorkeakoulujen opiskelijat.

Yleisissä kirjastoissa elektronisia aineistoja käytetään vielä vähän muihin kirjastosektoreihin verrattuna. Vastaajista lähes 70 % ilmoitti käyttävänsä pääasiassa painettuja aineistoja. E-aineistoja käytetään paitsi työhön ja opiskeluun, myös harrastuksiin ja vapaa-ajan tarpeisiin. Yleisten kirjastojen käyttäjien tarvitsemia e-aineistoja on tarjolla vielä verraten vähän, eivätkä asiakkaat tunne niitä kovin hyvin.

Kirjastot saivat kyselystä aiempaa enemmän myös organisaatiokohtaista tietoa omien asiakkaidensa e-aineistojen käyttötavoista ja aineistoihin liittyvistä odotuksista. Kyselyyn osallistuneille kirjastoille tuotettiin ensimmäistä kertaa organisaatiokohtaiset yhteenvedot kyselyn tuloksista. Yleiset kirjastot saivat vastaavat tulokset maakuntakirjastoalueittain. Kyselyn sektori- ja tieteenalakohtaiset tulokset koottiin FinELibin avoimille verkkosivuille myös julkiseen käyttöön.

Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksella käynnistettiin kyselyn tuloksiin pohjautuvaa tarkempaa tutkimusta siitä, miten e-aineistojen käyttö vaikuttaa erityisesti tutkijan työhön. Pro gradu -tutkielmat käsittelevät yleisten kirjastojen elektronisten aineistojen käyttöä, e-aineistojen käyttöä tutkimuslaitoskirjastoissa sekä yliopisto-opiskelijoiden ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden e-aineistojen käyttöä. Lisäksi selvitetään, miten e-aineistojen yleistymisen vaikuttaa kirjastonhoitajien ja informaattikkojen työtehtäviin ja työajan jakautumiseen. (Liite 2).

Suurimpana elektronisten aineistojen käyttöön liittyvänä haittana pidetään erilaisia ruudulta lukemiseen liittyviä ongelmia. Erityisesti pitkiä aineistoja, kuten kirjoja on vaikea lukea ruudulta. Niiden tulostamista ei myöskään pidetä erityisen hyvänä vaihtoehtona.

Puutteelliset tiedot tarjolla olevista elektronisista aineistoista sekä huonot käyttötaidot koetaan myös käyttöä rajoittaviksi tekijöiksi. Aineistojen kasvava määrä vaikeuttaa tiedonhakuja entisestään ja osa aineistosta hukkuu tiedontulvaan. Aineistojen parempi löytyvyys ja saatavuus aiheuttavat myös ongelmia. Useat vastaajat kokivat, että käyttämällä pelkästään elektronisessa muodossa helposti saatavilla olevaa aineistoa voi relevanttia painettua tietoa jäädä kokonaan löytymättä ja tutkimuksen näkökulma jopa vääristyä.

Vastaajat toivoivat lisää e-aineistoja koskevaa tiedotusta ja koulutusta. Erityisesti yleisten kirjastojen asiakkaat pitivät kirjastojen tiedotusta e-aineistoista vähäisenä. Suuren ja hajanaisen yleisten kirjastojen käyttäjäkunnan saavuttaminen on haasteellista. Verkkosivuilla tiedottamisella näyttää kuitenkin olevan e-aineistoja koskevassa tiedotuksessa merkittävä rooli, sillä kaikilla sektoreilla suuri osa vastaajista oli saanut tietoa aineistotarjonnasta juuri kirjastojen kotisivuilta.

Vastaajien esittämät koulutustarpeet vaihtelivat suuresti. Jotkut kaipaavat perusteellista koulutusta, mutta monet myös mainitsivat, ettei kiireisen työn ohella ole aikaa pitkäkestoisille koulutuksille, joten myös lyhyemmät tietoiskut olisivat tarpeellisia. Opiskelijat toivoivat, että e-aineistojen koulutus liitettäisiin osaksi muuta opiskelua ja se toteutettaisiin opintojen oikeassa vaiheessa. Monet vastaajat toivovat tarjolla olevien aineistojen esittelyä ja koulutusta tiedonhakuun. Korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa myös tieteenalakohtaisille koulutuksille näyttää olevan kysyntää.

3.2 Perusaineistot

Kirjastoverkko käynnisti kesällä 2006 laajan tietoaineistotarpeita kartoittavan hankkeen, jonka tarkoituksena on tehostaa kansallista tutkimusinfrastruktuuria ja turvata kansalaisten yhdenvertainen tiedonsaanti. Keväällä 2007 saatiin päätökseen selvitys kaikkien neljän kirjastosektorin keskeisistä elektronisista tietoaineistoista, ns. perusaineistoista.

Kirjastoverkko on vahvasti sitoutunut hankkeeseen ja kirjastojen työpanos hankkeessa on ollut merkittävä. Perusaineistoryhmään kuului edustajia kaikilta kirjastosektoreilta ja ryhmä kokosi yhteen eri sektorien ja oppialojen näkemyksiä ja tarpeita. Yhteenvedot eri sektoreiden esityksistä koottiin yhteen palveluyksikössä. Perusaineistotyöryhmän lisäksi asiaa käsiteltiin FinELibin konsortio- ja ohjausryhmissä.

Selvityksen lopputuloksena keskeiset elektroniset aineistot jaettiin kahteen erilliseen ryhmään: kansainvälisesti kilpailukykyisen tutkimuksen tarvitsemiin aineistoihin sekä työelämän, koulutuksen ja vapaa-ajan tarpeita vastaaviin kansalaisten perustietoaineistoihin ja -aineistotyypeihin. Perusaineistojen kokonaiskustannuksista tehtiin arvio nykyisten tilausten perusteella. Esitys oli osa Kansalliskirjaston tulosneuvottelualoitteita vuodelle 2008. Kirjastoverkko esitti opetusministeriölle 5 - 10 miljoonan euron lisärahoitusta perustietoaineistojen hankintaan.

Tutkimuslaitoksille ja yleisille kirjastoille esitys toisi toteutuessaan mahdollisuuden saada keskitettyä tukea aineistohankintoihin. Yleisten kirjastojen näkökulmasta tavoitteena on myös lisätä elektronisten aineistojen tarjontaa laajentamalla e-aineistojen kokoelmia. Kirjastoverkko ja Kansalliskirjasto esittävät opetusministeriölle tulosneuvotteluissa maaliskuussa 2008 perusaineistopakettien rahoittamista vuodesta 2009 alkaen.

Perusaineistokartoituksen tuloksia voidaan käyttää muun muassa elektronisten aineistojen lisärahoituksen hankkimisessa ja korkeakoulujen keskitetyn tuen uudelleenkohdentamisessa. Hankkeen tulosten perusteella yliopistokirjastot päättivät muuttaa vuoden 2009 keskitetyn aineistotuen jakoperusteita.

Kirjastoverkko pitää tärkeänä, että perusaineistohanke saadaan keskeisten sidosryhmien tietoisuuteen. Hankkeen markkinointiin ja tiedottamiseen kiinnitettiin siksi erityistä huomiota vuonna 2007.

3.3 Kunnankirjastojen laskutus

Vuoden 2007 alusta lähtien yksittäisen kunnankirjaston on mahdollista tilata FinELib-aineistoja, kun neljän tilaajan aineistokohtainen minimivaatimus toteutuu. Yleisten kirjastojen toivoma kunnankirjastojen suora laskutus niiden tilaamista aineistoista toteutui vuonna 2007. Muutos on lisännyt tuntuvasti tilausten hallinnointitehtäviä ja laskutustyötä FinELibissä. Kunnankirjastojen laskutusosoitteiden kerääminen ja päivitettäminen laskutusjärjestelmään tapahtui odotettua hitaammin ja siksi yleisten kirjastojen tilaamia aineistoja päästiin laskuttamaan normaalia myöhemmin. Kunnankirjastojen maksuosuuksien laskeminen Halti-tietokantaan ja laskutusta varten, kasvavan maksuliikenteen seuranta ja laskuihin liittyvät kyselyt työllistivät palveluyksikköä.

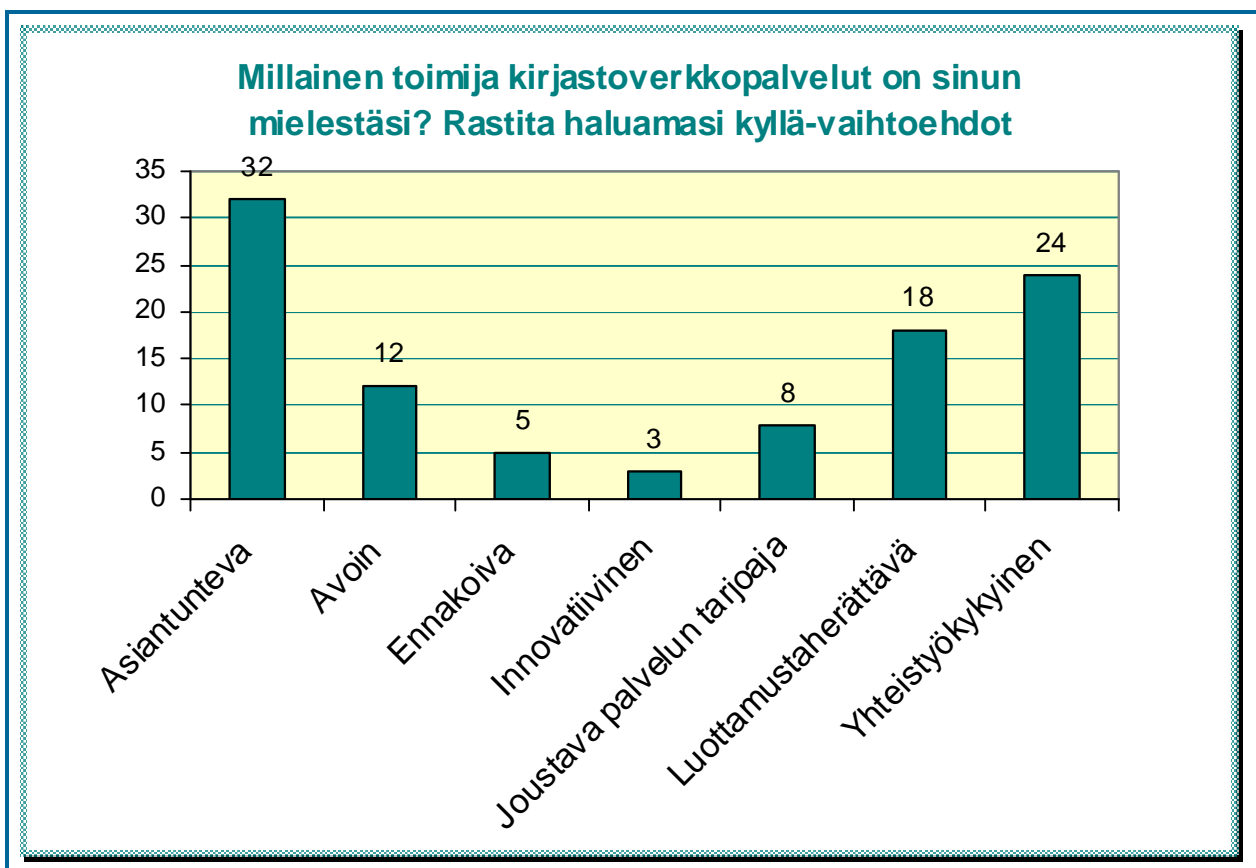
3.4 Koulutuspalautteet

Kaikista FinELibin aineistokoulutustapahtumista kerättiin asiakaspalautteet, jotka käsiteltiin ja saatettiin tiedoksi koulutuksen tarjonneelle kustantajalle.

Palautteen keräämisessä siirryttiin kokonaan sähköiseen järjestelmään, jonka kehitystyötä tehdään jatkuvasti. Myös joistakin asiantuntijaseminaareista pyydettiin osallistujilta palautetta. Saatu palaute on ollut kiittävää – kouluarvosanoin (4-10) lähes 9.

Myös konsortion jäsenten toiveita ja tarpeita koulutuksen järjestämisestä kerättiin avoimella verkkolomakkeella vuoden toisesta neljänneksestä lähtien. Samalla kartoitettiin tilaisuuksiin osallistujien mielikuvaa Kansalliskirjaston uudesta tulosalueesta kirjastoverkkopalveluista.

Kuvio 2. Asiakaspalaute Licensiointiseminaarista 27.11.2007

Kyselyyn vastasi 38 osallistujaa.

Taulukko 2. Asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010-2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu	Toteuma
Tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden tiedon- ja palvelutarpeet -käyttäjäkysely	80 % käyttäjistä hyvin tai erittäin tyytyväisiä oman alansa e-aineistotarjontaan 70% käyttäjistä tyytyväisiä tiedonhakupalveluihin Tutkimusyhteistyöllä saadaan kansainvälistä vertailutietoa	50-60% kyselyyn vastanneista hyvin/erittäin tyytyväisiä oman alansa aineistotarjontaan. Tutkimusyhteistyö - 1 kv. hanke - 1-2 opinnäytettä/v	Toteutetaan uudistettu käyttäjäkysely Kysely toteutetaan 2v. välein	PY KR KSTOT PY YO:t	Tavoite toteutunut muilla paitsi yleisten kirjastojen sektorilla Valmistuneita tutkimushankkeita 4 kpl, vuoden 2007 aikana käynnistettyjä 4 kpl
Kirjastojen palvelutarpeet	85% kirjastoista hyvin/erittäin tyytyväisiä hankinta- ja Nelli-palveluihin.	Perusaineistoselytys valmistuu Asiantuntijaryhmien kautta esitykset relevantista aineistoista	Asiantuntijaryhmien toiminta Asiakaskysely (2008)	PY KSTOT	Selvitys valmistui Asiantuntijaryhmiä saatua esitykset
Informaatiolukutaitohankkeet	Informaatiolukutaito-opetus osa tutkintoja kaikissa korkeakouluissa ja kaikissa oppiaineissa 2010 Yleiset kirjastot keskeisiä kansalaisten infolukutaidon opettajina ja ylläpitäjinä	Informaatiolukutaitotilastot yhteisilastoon	Selvitetään miten infolukutaitoa voidaan mitata	KSTOT KK	Ei toteutunut

4 KUSTANNUSHYÖDYT YHTEISKUNNASSA

Vuoden 2007 lopussa FinELib-konsortion käytössä oli vajaa 300 hakuteosta, 130 viitetietokantaa, n. 20 000 e-lehteä ja vajaa 300 000 e-kirjaa. (taulukko 3)

Taulukko 3. Licensoidut aineistot 2007

Mittari	Aineistoja 2007	Aineistoja 2006
Licensioitujen aineistojen määrä	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 128 viitetietokantaa ▪ 278 hakuteosta ▪ 8 e-kirjakokoelmaa ▪ 2 viitteidenhallintaohjelma 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 112 viitetietokantaa ▪ 59 kokotekstikantaa ▪ 92 hakuteostietokantaa ▪ 8 e-kirjakokoelmaa ▪ 2 viitteidenhallintaohjelma
E-lehtien / kokotekstilehtien määrä	<ul style="list-style-type: none"> ▪ n. 20 000 e-lehteä/kokotekstilehteä 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ noin 18 600 e-lehteä/kokotekstilehteä
E-kirjojen määrä (ostetut kokoelmat)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ n. 295 000 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ noin 278 000 e-kirjaa

4.1 Aineistojen käyttö

Artikkelilatausten määrä (tietokoneen näytölle haetut artikkelit) kasvoi vuoteen 2006 verrattuna Vuonna 2006 artikkelilataukset kasvoivat kaikilla kirjastosektoreilla yhteensä 19 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2007 vastaava kasvu oli 29 %. Uusista aineistoista Kauppalehti Onlinen ja Nationalencyklopedin käyttö oli vilkasta.

Yliopistosektorin osuus kaikista artikkelilatauksista oli v. 2007 lähes 90 %. Kasvu vuodesta 2006 oli 31 %. Vuonna 2006 yliopistojen artikkelilataukset olivat 5,6 miljoonaa ja vuonna 2007 7,3 miljoonaa.

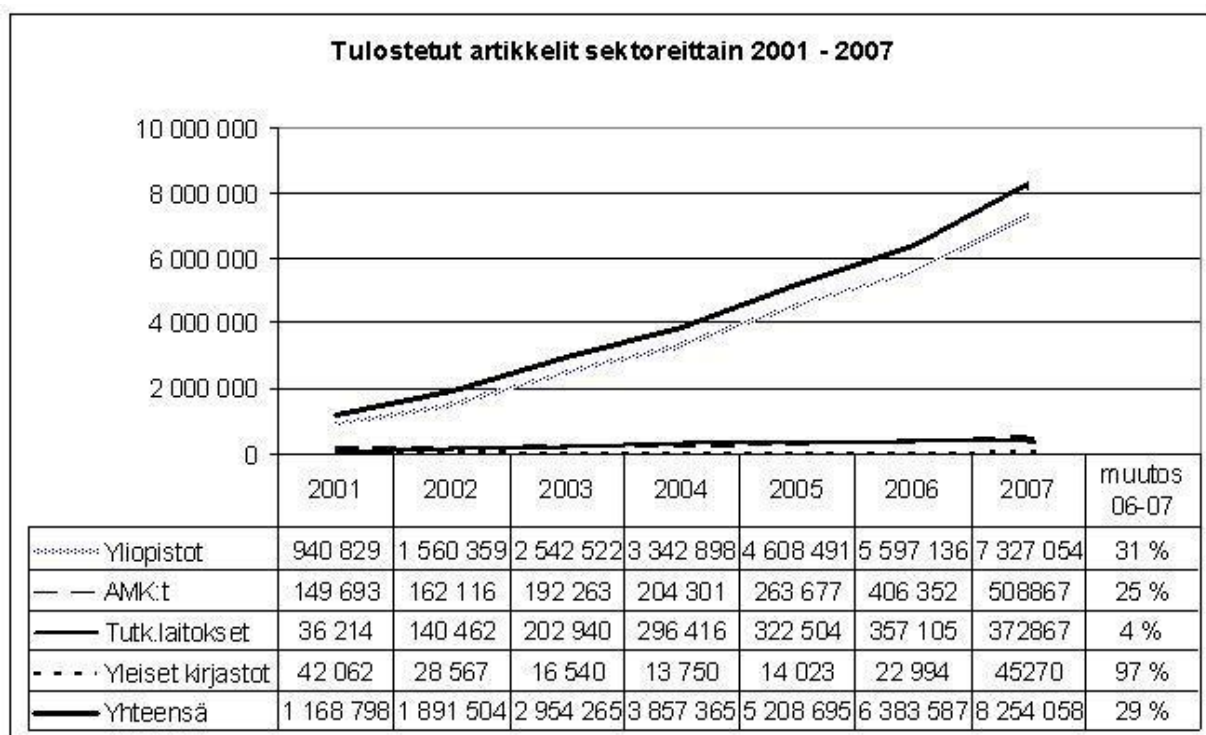
Ammattikorkeakoulusektorilla kasvu puolittui tarkasteluvuonna. Vuonna 2006 kasvua edelliseen vuoteen oli vielä 54 %, mutta v. 2007 enää 25 %. Merkittävin yksittäinen syy pienempään kasvuun olivat Ebsco-aineistojen artikkelilatausmäärät, jotka eivät nousseet v. 2007 aikana yhtä paljon kuin v. 2006. Ebrary- ja Elsevierin Freedom-aineistoissa tapahtui kasvua, mutta käytön pienen volyymin vuoksi niillä on vähän vaikutusta ammattikorkeakoulujen latausmäärien kasvuun kokonaisuutena.

Yleisten kirjastojen sektorilla artikkelilataukset lähes kaksinkertaistuivat vuonna 2007. Kaksinkertaistuminen johtui Nationalencyklopedi-aineiston hankinnasta. Yleisten kirjastojen e-aineistojen käyttö on kuitenkin edelleen pientä. Käytön volyymin voidaan odottaa kasvavan voimakkaasti myös v. 2008 aikana, jolloin yleisissä kirjastoissa on käytössä Library PressDisplay-aineisto.

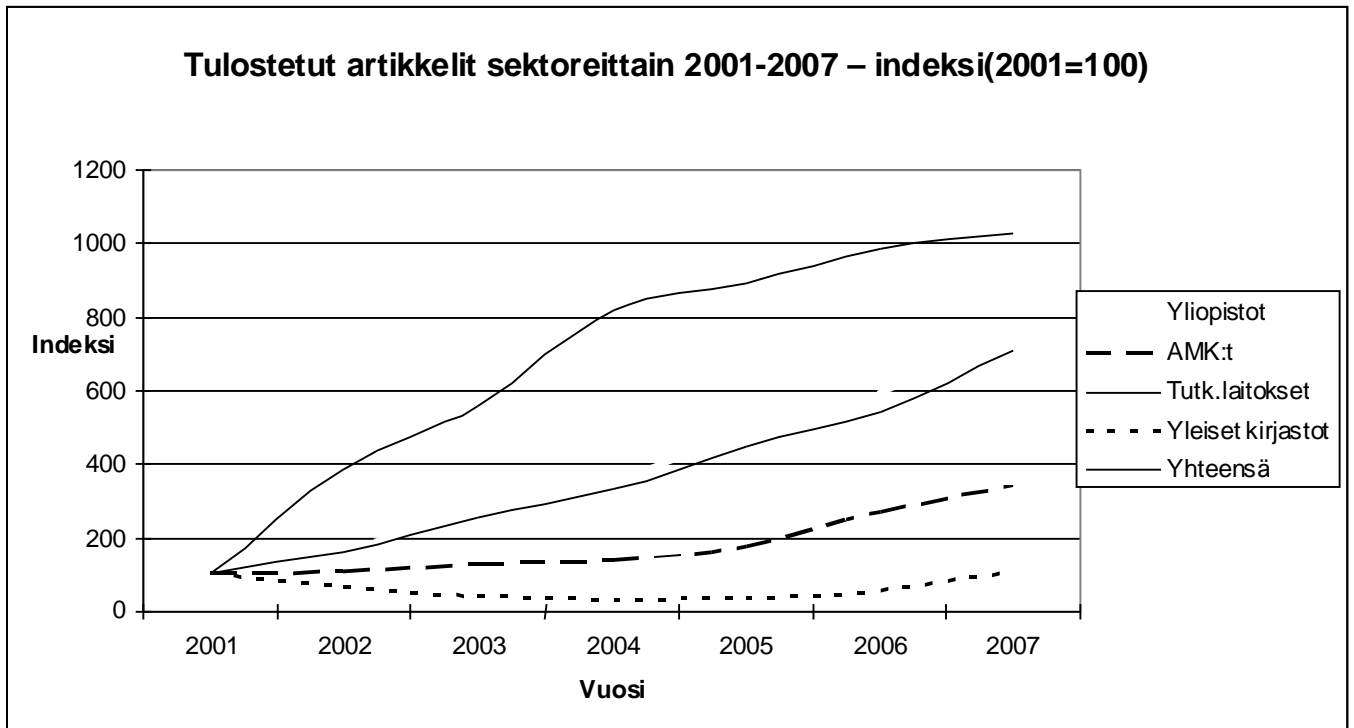
Tutkimuslaitossektorilla artikkelilatausten määrä ei juuri kasvanut. Vuosikasvu jäi 4 %:iin.

Vuodelle 2007 lisensoitiin yhdeksän uutta aineistoa, joista seitsemän oli kokotekstiaineistoa. Nationalencyklopedi- ja Kauppalehti Online-aineistoja lukuun ottamatta muiden aineistojen käyttö kasvoi huomattavasti maltillisemmin.

Kuvio 3. Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001–2007

Kuvio 4. Tulostetut artikkelit sektoreittain 2001–2007 – indeksi

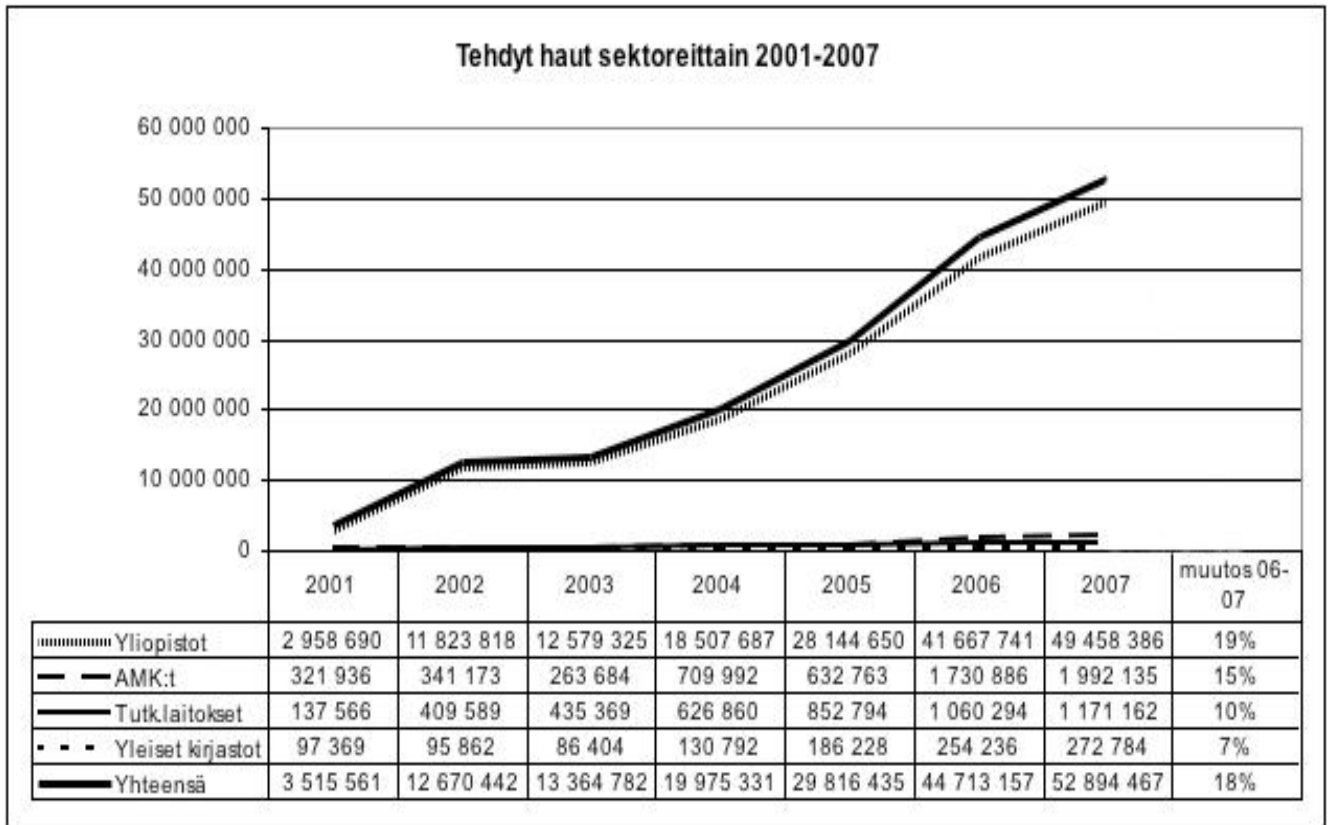

Tilastoista voi pääteillä, että vuosina 2003-2006 elektronisten aineistojen käyttö kasvoi huomattavasti. Hakuja tehtiin vuosittain jopa 50 % enemmän kuin edeltävänä vuonna. Vielä vuonna Voimakkaaseen kasvuun oli syynä lisääntynyt lisensioitujen aineistojen määrä.

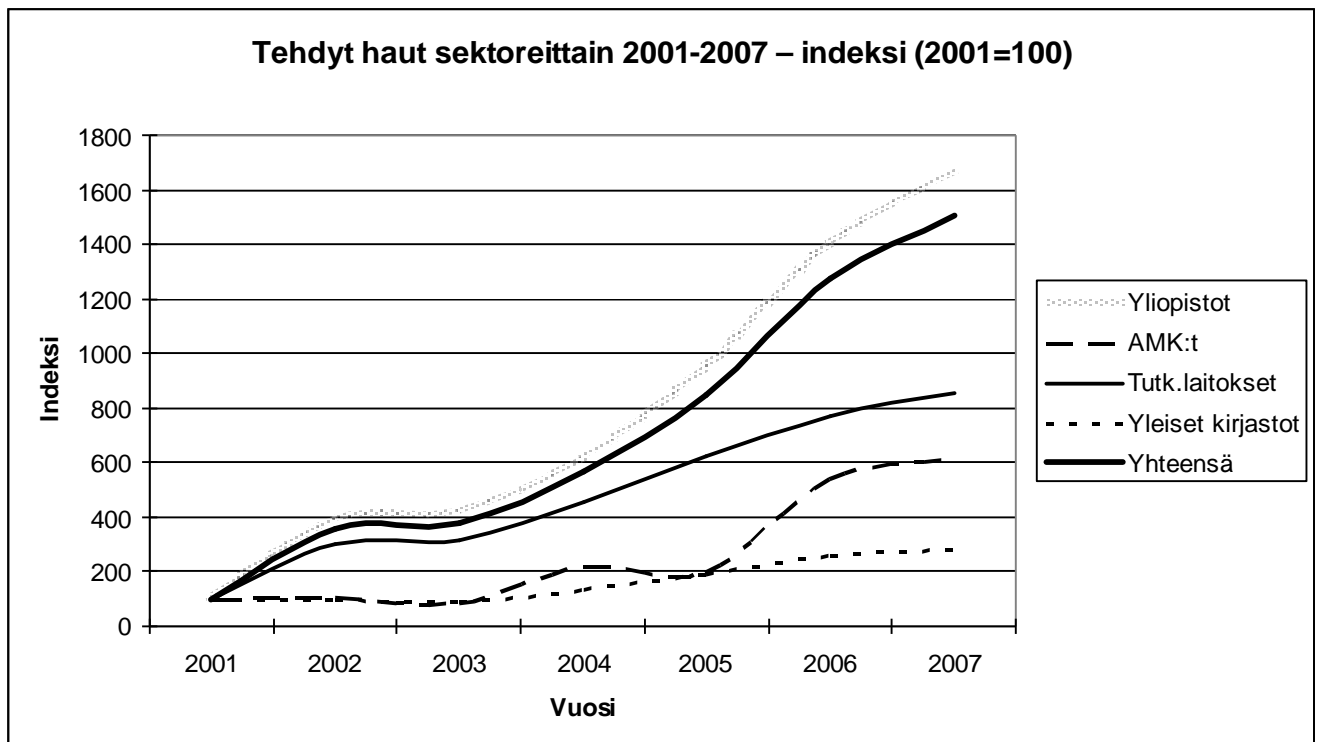
Vuonna 2006 saatiin Edilex-aineistoista ensimmäistä kertaa tilastoja hakujen määrästä (2,8 milj.), MOT-sanastoissa hakuja tehtiin 10 miljoonaa enemmän edelliseen vuoteen verrattuna (+ 45 %). MOT-sanastoista tehdyissä hauissa ei ole mukana ammattikorkeakoulut, joilla on oma sopimus MOT-sanastoista. Myös IEL-, ISI-, Edilex-, ABI Inform-, CSA-, Elsevier- ja Ebsco-aineistoissa oli voimakasta kasvua, mikä vaikutti omalta osaltaan hakujen korkeaan määrään.

Vuonna 2007 hakujen määrä kasvoi, mutta enää 18 % edelliseen vuoteen verrattuna. Tärkein syy kasvun puolitumiseen olivat MOT-sanastojen hakumäärät. MOT-sanastojen hakujen määrä kasvoi, mutta aiempia vuosia hitaammin (kasvu v. 2006 45 % → v. 2007 20 %). Yliopistosektorin osuus kaikista hauista oli tarkasteluvuonna peräti 93 %.

Kuvio 5. Tehdyt haut sektoreittain 2001–2007

Kuvio 6. Tehdyt haut sektoreittain 2001–2007 indeksi

Nelli-portaalin tilastot

Vuonna 2007 Nelli-portaalin käytöstä saatiin ensimmäistä kertaa tilastot koko vuoden ajalta. Vuoteen 2006 verrattua Nellin käyttö arvioilta kaksinkertaistui.

Yliopistojen Nelli-portaaleissa tehtiin 6,1 miljoonaa hakua, ammattikorkeakouluissa 2,1 miljoonaa ja yleisissä kirjastoissa 0,5 miljoonaa. Vertailun vuoksi voidaan mainita, että FinELib-aineistoista tehtiin 52 miljoonaa hakua vuonna 2007. Nelli-hauissa on FinELib-aineistojen lisäksi myös muita kirjastojen Nelliin asentamia aineistoja, mm. kirjastoluetteloita ja kirjastojen itse lisensoimia aineistoja.

Yliopistosektorilla eniten hakuja tehtiin Helsingin yliopistossa (820 000), Turun kauppakorkeakoulussa (614 000), Svenska handelshögskolanissa (555 000), Tampereen yliopistossa (544 000), Jyväskylän yliopistossa (533 000) ja Åbo Akademiassa (513 000). Erityisesti Turun kauppakorkeakoulun hakuluvut ovat erittäin korkeat kun huomioidaan yliopiston koko ja suhteutetaan hakuluku maan suurimmassa yliopistossa, Helsingin yliopistossa, tehtyihin hakuihin.

Suosituimpia Nelli-portaalista haettuja aineistoja olivat mm. EBSCO-tietokannat, Kansalliskirjaston ARTO-artikkeliviitetietokanta, ISI:n Web of Science (WoS), ProQuest: ABI Inform-, ja Elsevierin Freedom collection-aineistot.

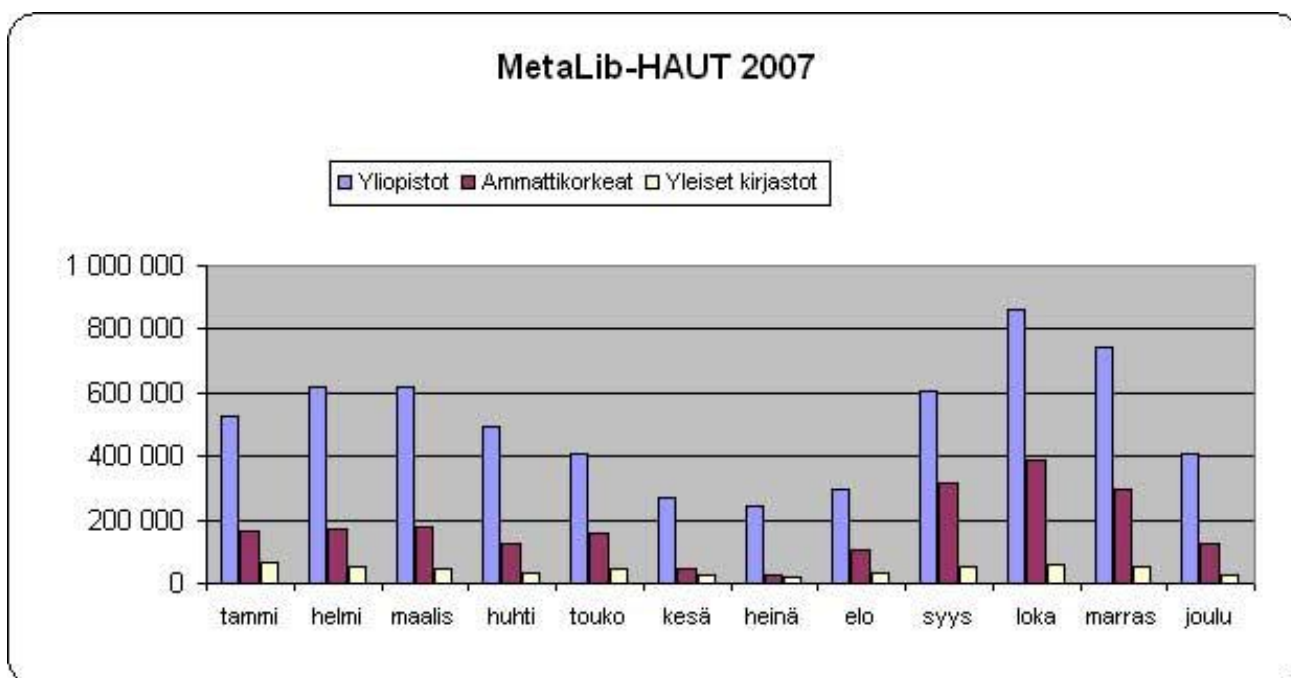
Ammattikorkeakoulusektorilla Nelli-hakuja tehdään lähinnä kirjastotietokantoihin. FinELib-aineistoista haetuin oli EBSCO: Academic Search Elite (ASE)-aineisto. Nellin kautta haettiin myös Aleksis-,

ScienceDirect-, Ebrary- ja Emerald-aineistoja.

Mainittujen aineistojen käyttö vaihteli kuitenkin huomattavasti ammattikorkeakoulusta riippuen. Eniten Nelli-hakuja tehtiin Laureassa (200 000), Hämeen ammattikorkeakoulussa (133 000), Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulussa (105 000) ja Oulun seudun ammattikorkeakoulussa (95 000). Laureassa ja Etelä Karjalan ammattikorkeakoulussa ASE-hakuja tehtiin Nellin kautta peräti 80 %.

Helsingin yliopistossa Nellin kautta haettujen artikkelien osuus kaikista FinELib-aineistojen artikkelilatauksista oli v. 2007 vain 3 % kun vastaava luku Oulun yliopistossa oli 13 % ja Turun kauppakorkeakoulussa 18 %. Esimerkiksi käytetyimpiin aineistoihin lukeutuvan Elsevierin Freedom Collectionin artikkeleita haettiin Nellistä monitieteisissä Helsingin ja Oulun yliopistoissa erittäin vähän (HY 1,3 %, OY 7 %). Turun kauppakorkeakoulussa sen sijaan neljännes artikkeleista (26 %) löytyi Nellin kautta.

Kuvio 7. MetaLib-haut 2007

4.2 Tunnusluvut

Aineiston käyttöä ja sen hintaa suhteuttavaa artikkelilatauksen hintaa on laskettu tunnuslukuna viiden vuoden ajan. Elsevier-aineistojen hinta alkaa vakiintua yliopisto- ja tutkimuslaitossektoreilla. Ammattikorkeakouluissa artikkelin hinta putosi 60 senttiä johtuen kasvavista artikkelilatausluvuista. Ebrary-aineistossa hinta on pysynyt yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektoreilla pitkälti samoissa lukemissa kuin v. 2006. Wiley-aineiston artikkelihinta putosi tutkimuslaitossektorilla.

Hinnan putoamiseen vaikutti Kansanterveyslaitoksen liittyminen konsortioon sekä tätä kautta kohonneet artikkelilatausluvut. Käyttötilastoja koko vuodelta ei ole saatu ACS-, Emerald- ja Springer LINK-aineistoista. Tästä johtuen niiden artikkelihinnat puuttuvat toistaiseksi. Yleisten kirjastojen tunnusluvut on laskettu EBSCO-aineistoista (Masterfile Elite ja Masterfile Premier). Vuonna 2007 EBSCO-aineistojen laskennallinen artikkelihinta yleisissä kirjastoissa oli 4,76 euroa / artikkeli.

Taulukko 4. Artikkelihinnan kehitys sektoreittain 2003–2007

Aineiston nimi	Yliopistot					Ammattikorkeakoulut					Tutkimuslaitokset				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
ACS	0,62	1,04	0,98	0,98		11,69	11,51	12,52	12,13		0,53	0,86	0,90	1,24	
Ebrary			1,07	0,92	0,97			3,87	2,78	2,72					
EBSCO Host	0,41	0,34	0,27	0,22	0,25	0,85	1,2	1,02	0,55	0,45	2,05	1,48	2,85	4,72	6,47
Elsevier *	3,46	3,02	2,75	2,81	2,72	7,1	5,25	3,79	4,42	3,82	3,72	3,31	3,30	3,50	3,54
Emerald	2,62	2,45	1,80	1,00		1,74	1,74	1,52	1,36		6,22	5,55	7,84	3,57	
IEEE				1,49	0,65					35,25	9,39			1,82	0,86
Springer LINK	5,82	7,08	7,21	5,80		27,5	40,96	31,45	25,0		7,48	8,97	8,3	5,76	
Wiley Interscience				6,96	7,09									21,55	6,26

Valuuttayksikkönä on Euro
 * sisältää Freedom Collection-, Cell Press- ja IESBS-aineistot

4.3 Kilpailutus

Julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö uudistui vuonna 2007. Uusi laki tuli voimaan 1.6.2007 ja lain mukaisia menettelyjä on noudatettava kaikissa kansallisen kynnyksarvon (15 000 euroa) ylittävissä hankinnoissa. Osa FinELib-aineistoista kuuluu lain mukaan kilpailutettaviin hankintoihin ja lakiuudistuksen myötä kilpailutusprosessia on kehitetty.

Valtion yhteishankintayhtiö Hansel Oy:n kanssa on keskusteltu työnjaosta. Aineistojen kilpailuttaminen on työläs ja asiantuntemusta vaativa prosessi. Keskitetysti tehtynä siitä voidaan saavuttaa kustannushyötyjä ja ajansäästöä konsortion jäsenille.

Kilpailuttamisella on saavutettu konkreettista hintaetua. Lisäksi kustantajille on määritelty ehdottomasti vaadittavat sopimusehdot sekä halutut aineistojen valintakriteerit.

Taulukko 5. Kustannushyödyt yhteiskunnassa

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010-2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu	Toteuma
Käyttökerran hinta (ladatut artikkelit)	Laskeva trendi	Laskeva trendi (artikkelihinta < 4 €)	Asiakaskoulutus Tiedotus	PY KSTOT	n. 3,5 eur / artikkelilataus
FinELibin kautta hankitun aineiston osuus e- aineistohankinnasta (KITT)	Osuus kasvaa	30% amk , 55% yo 20 % erikoiskirjastot 60% yleiset kirjastot	Perusaineistojen markkinointi rahoittajille Asiantuntijaryhmien ehdotukset pohjana hankinnalle	PY	KITT:n luvut vuodelta 2006: yo-kirjastot: 75% Amk-kirjastot: 52%
Kustannusvaikutus kirjastoissa ja tutkijan työssä	Tutkimuksella osoitettu toiminnan kustannus- vaikuttavuus kirjastoissa ja tutkimusprosesseissa	Kirjastojen työajan käytön muutos Tutkijan työajan vapautuminen	Yhteistyö informaatio- tutkimuksen laitosten ja muiden laitosten sekä yo-kirjastojen neuvoston kanssa Käyttäjäkysely	YO:t PY KSTOT	Ei tutkimusta toistaiseksi Toteutettu 07

5 TOIMIVA PALVELUYKSIKKÖ

5.1 Tehokkuus, laatu

Toiminnan tehokkuuden ja laadun kehittämisessä palveluyksikössä on vuoden 2007 aikana hyödynnetty prosessiajattelua. Palveluyksikkö on laatinut prosessikuvauksen elektronisen aineiston keskitetystä hankinnasta. Prosessikuvauksen laatiminen on osa Helsingin yliopiston ja Kansalliskirjaston laatutyötä. Prosessikuvauksen tarkoituksena on ollut FinELib-toiminnan kuvaus, sen kehittämiskohteiden havaitseminen sekä toiminnan avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääminen. Prosessityöhön liittyen palveluyksikössä on jatkettu myös toimintaan liittyvän ohjeistuksen kehittämistä tavoitteena selkeyttää ja yhtenäistää tarvittavia käytäntöjä.

Prosessin kuvaaminen on jo johtanut toiminnan kehittämiseen ja suoraviivaistamiseen joillakin prosessin osa-alueilla (Haltin ilmoittautumisprosessi, aineistojen kilpailuttaminen, aineistolaskutus ja käyttötilastojen kerääminen). Elektronisen aineiston keskitetyn hankinnan prosessikuvaus on esitelty konsortior ryhmässä vuoden loppupuolella.

5.2 Halti-tietokanta

Haltia kehitettiin vuoden 2007 aikana yhdessä asiakkaiden kanssa. Kehittämistyötä varten koottiin työryhmä, jossa oli jäsenet kaikilta neljältä sektorilta sekä edustus palveluyksiköstä. Ryhmä kokoontui neljä kertaa.

Työryhmä testasi Haltin ilmoittautumistoimintaa ja keräsi palautetta sektoreilta. Palautteen perusteella valittiin vuoden 2007 aikana toteutettavat ominaisuudet. Haltissa on paljon tietoa, jota

kirjastot voivat hyödyntää aineistojen käytön arvioinnissa ja hankintapäätösten teossa. Yhtenä tavoitteena oli parantaa tämän tiedon saavutettavuutta. Tämä toteutettiin avaamalla Haltin raportteja asiakaskäyttöliittymään.

Haltin uudet ominaisuudet ovat helpottaneet erityisesti aineistoilmoittautumisten käsittelyä sekä asiakkaiden näkökulmasta että palveluyksikössä. Tieto ilmoittautumisista kirjautuu suoraan aineistojen hallintatietokantaan ja tallentuu sinne myöhempää käyttöä varten. Asiakkaat saavat järjestelmän kautta ajantasaisen tiedon kunkin aineiston ilmoittautumisen vaiheesta ja omien ilmoittautumistensa tilasta.

Kunnankirjastoille avattiin pääsy Haltiin niiden käytössä jo aiemmin olleilla Kirjastot.fi – palvelun tunnuksilla. Myös kaikki aineistoilmoittautumiseen liittyvä tieto on Haltissa näkyvissä kunnankirjastoille. Halti -e-aineistojen hallinnointitietokantaan lisättiin Nelli-portaalien paikalliseen ylläpitoon tarvittavia tietoja.

5.3 Avoin korkeakoulu

Opetusministeriö on myöntänyt rahaa avoimen korkeakoulun aineistohankintaan vuodesta 2008 lähtien. Avoimen korkeakoulun opiskelijat kuuluvat tämän vuoden alusta FinELibin lisenssisopimusten auktorisoituihin käyttäjiin. Avoimella yliopistolla ja ammattikorkeakoululla on oikeus saada käyttöönsä oman yliopistonsa tai ammattikorkeakoulunsa hankkimat FinELib-aineistot. Kukin yliopisto ja ammattikorkeakoulu päättää itse, miten se käytännössä järjestää pääsyn aineistoihin.

Taulukko 6. Toimiva palveluyksikkö

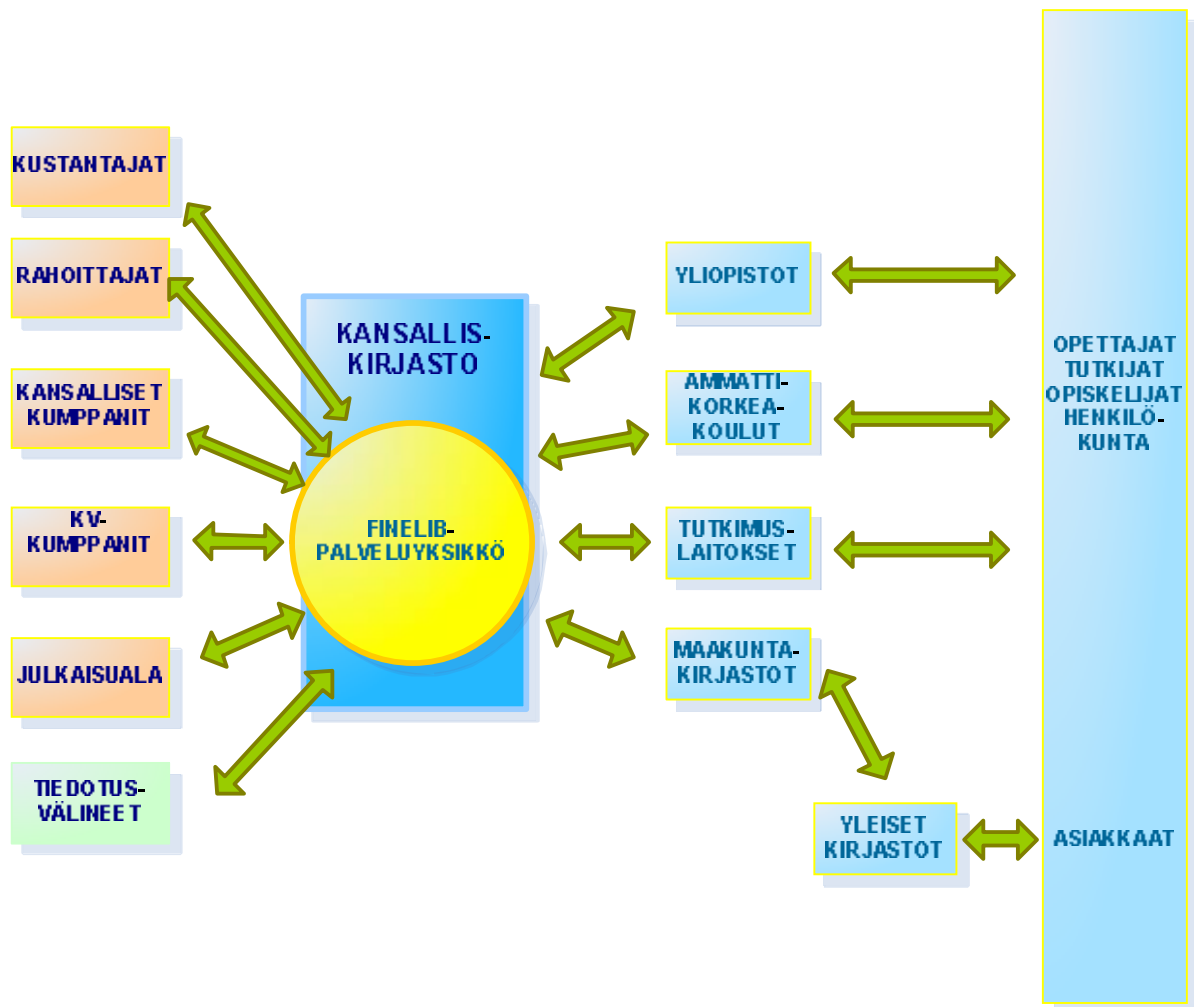
Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010-2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu	Toteuma
Asiakastytyväisyys	Laadunvarmistus osa palvelu-prosesseja ja varmistaa asiakastytyväisyyttä	Laadunvarmistuksen kehittäminen hankinnassa ja Nellissä osana HY:n sekä yo- ja amk-kirjastojen laatuhankeita. Halti-tietokanta helpottaa kirjastojen aineistohankintaa, taloudellista suunnittelua ja raportointia	Hankinnan laatukäsikirja Teknisten työvälineiden kehittäminen (Halti) esim. palvelupyyntöjen käsittelyyn	PY	Tekeillä
Muuttuvaa toimintaympäristöä palvelevat joustavat lisensiointi- ja palveluratkaisut	Lisenssisopimukset ja teknologiset ratkaisut mahdollistavat aineistojen joustavan käytön konsortiossa	Valmistelutyö jotta aineistot käytettävissä avoimessa yo:ssa ja amk:ssa 2008/2009 Uudet luvut neuvotteluissa 2007	Prosessien kehittäminen Kstojen rakenteellisen selvitystyö (ml. Teknologian soveltamis-mahdollisuuksien selvittäminen, Neuvottelut kustantajien kanssa) FTE-lukujen tarkistus	PY KSTOT	Aineistot käytössä Konsortio päättyi selvityksen jälkeen käyttämään nykyisiä FTE-lukuja
Ydinosaamiseen keskittyminen	FinELib-konsortio kansainvälinen edelläkävijä toimialallaan	Kuvataan PY:n ydinosaaminen osaamiskartan avulla ja selvitetään tehtävien ulkoistamis-mahdollisuudet	Määritellään ydintehtävät ja ulkoistettavat tehtävät Selvitetään eri vaihtoehtojen kustannukset	PY KR	Tehtäviä karsittu v. 2008 Ei toteutunut

6 VIESTINTÄ

FinELibillä on käytössään useita viestintävälineitä, joiden ansiosta kohdennettu tiedotus on mahdollista. Valtakunnallisen palvelutehtävän toteuttamisessa verkkoviestinnällä on tärkeä merkitys, ja siksi verkkoviestinnän kehittämiseen kiinnitetään jatkuvaa huomiota. Myös erilaiset sähköpostien ryhmäpostilistat eri sektoreille sekä asiantuntijaryhmille ovat ahkerassa käytössä. Ne tarjoavat myös konsortion jäsenille mahdollisuuden keskinäisen kanssakäymiseen.

Toimintavuoden suunnitelmaan oli kirjattu kolme viestinnän kohderyhmää: a) päättäjät ja sidosryhmät b) tutkijat, opettajat, opiskelijat sekä c) kirjastot. Päättäjille ja sidosryhmille on tiedotettu tänä vuonna erityisesti perusaineistohankkeesta. Juttuaihe STT:lle sai näkyvyyttä maakuntalehdissä, Hiidenkivi julkaisi artikkelin perusaineistoista ja Signum-lehti e-aineistoja laajasti esittelevän artikkelin. Myös CSC-news julkaisi palveluyksikön aloitteesta puolentoista aukeaman laajuinen artikkelin FinELibistä. Kirjastolehdessä julkaistiin käyttäjäkyselyn tuloksia yleisten kirjastojen osalta käsittelevä kirjoitus sekä artikkeli Kirjastoverkkopalveluista. Käyttäjäkyselyä kirjoitettiin lyhyesti myös Scandinavian Public Library Quarterly-lehdessä

Tutkijoille, opettajille ja opiskelijoille suunnatusta tiedotuksesta vastaavat jäsenkirjastot, joiden tiedotuksen tukena FinELibin palveluyksikkö on toiminut. Konsortior ryhmälle esiteltiin syksyn ensimmäisessä kokouksessa suuntaviivoja viestinnän tehostamiseksi. Kokouksessa kirjattiin myös kirjastojen hyviä viestintäkäytäntöjä.

FinELibin yleisesite sai rinnalleen FinELibin strategiaa esittelevän julkaisun. Esitettä lähetettiin tärkeimmille sidosryhmille ja sitä jaettiin kaikissa asiantuntijatilaisuuksista. Kirjastot ovat myös tilanneet esitettä myös omiin tarpeisiinsa.

Kansalliskirjaston uudet verkkosivut julkaistiin kesän kynnyksellä. FinELibin sivusto on sijoitettu kirjastoalan ”vihreän kanavan” osastoksi, ja sinne on siirretty vanhojen sivujen sisältöjä tärkeysjärjestyksessä. Uudistus saatetaan valmiiksi kevään 2008 aikana. Kansalliskirjastossa avattiin vuonna 2007 Digitaalinen kirjasto –blogi sekä Nelli-wiki lähinnä teknisen portaalitiedon jakeluun.

Tiedonhallintajärjestelmä Haltia on muokattu vastaamaan paremmin sekä palveluyksikön että kirjastoverkon tiedonvälityksen tarpeisiin. Kehitystyön tavoitteena on saada Halti integroiduksi entistä joustavammin verkkosivuihin mm. tilausjärjestelmän apuvälineeksi. Ohjelmisto tarjoaa periaatteessa monipuolisia mahdollisuuksia myös viestinnän tehostamiseen.

Taulukko 7. Kohdennettu viestintä

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010-2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu	Toteuma
Päättäjille ja sidosryhmille suunnattu viestintä ja sen onnistuminen	Toimiva viestintä vaikuttaa siihen, että keskitettyä rahoitusta saadaan kaikille sektoreille	Rahoittajille ja keskeisille sidosryhmille tiedotetaan toiminnasta ja tuloksista 2 krt/v	Perusaineistoista tiedottaminen	PY OR KSTOT	Juttuaihe STT:lle levisi maakuntalehtiin Kansalliskirjasto-lehti 4/2007 Hiidenkivi 4/2007 Signum 4/2007 FinELib-strategiaesite
Tutkijoille, opettajille, opiskelijoille suunnatun viestinnän onnistuminen	Aineistojen käyttö on kasvanut kaikilla sektoreilla	Kehitetään yhteisiä viestintämalleja potentiaalisten käyttäjien saavuttamiseksi Tutkijat, opettajat ja opiskelijat ovat tyytyväisiä saamaansa informaatioon.	Jaetaan tietoa parhaista käytänteistä KR yksi kokous keskittyy viestintään Asiantuntijaseminaari (2008)	KR, KSTOT	Ohjeistettua viestintää ja viestinnän tukimateriaalia kirjastoille, jatkuu ensi kaudella Kokous 3/2007 Suunnittelu käynnissä
Kirjastoille suunnatun viestinnän onnistuminen	Kaikkien kirjastosektorien henkilökunta tuntee palvelut hyvin ja ohjaa asiakkaita aineistojen käyttöön	Tieto FinELibistä ja sen kautta lisensoiduista aineistoista löytyy helposti verkosta	www-sivu-uudistus, esitteet ja uusia viestintäkanavia käyttöön (esim. kirjastojen neuvottelupäivät, seutukimpat) Halti-tietokannan kehittäminen	PY Maa-kunta-kirjastot	Uudet verkkosivut Strategiaesite Kehitetty

7 KOKEILUT JA PILOTIT

Nelli-toimisto jatkoi yhteistyötä strategisten kumppaneiden kanssa. Nellin käyttöä erityisesti ammattikorkeakoulu- ja yleisten kirjastojen sektoreilla pyrittiin edistämään.

Pohjanportin kumppanuudessa keskityttiin Nellin tunnistamisen ja etäkäytön kehittämiseen yleisissä kirjastoissa. Stadian kanssa testattiin muun muassa eri kirjastosovellusten (Armas, Nelli ja Doria) yhteistoiminnallisuutta. Lisäksi kehiteltiin elektronisten oppinnäytteiden metaindeksien tekoprosessia ja oppinnäytteiden löydettävyyttä Nelli-portaalista.

Maakuntakirjastojen yhteisluettelo Manda korvattiin virtuaalisella yhteisluettelo Mandiksella. Mandis tarjoaa hakijalle aina ajantasaiset tiedot maakuntakirjastojen kokoelmista. Siinä on myös kopioluettelointiominaisuus.

Turun yliopiston kanssa käynnistettiin Moodle-oppimisympäristön ja Nellin integrointipilotti. Helsingin yliopiston kanssa sovittiin Blackboard-ympäristön ja Nellin yhteensopivuuden testaamisesta. Integrointihankkeet saatetaan loppuun vuoden 2008 aikana.

Shibboleth-tunnistuksen käyttö Nelli-portaalissa kasvoi. Vuoden 2007 lopussa Shibboleth oli käytössä 12 yliopiston ja 7 ammattikorkeakoulun Nelli-portaaleissa.

Nellin esteettömyys testattiin ja Nellin todettiin vastaavan melko hyvin WAI-suosituksia. (Web accessibility Initiative).

Taulukko 8. Kokeilut ja pilotit

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010-2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu	Toteuma
Kokeilujen määrä	Yhteistyö IT-kehittäjien, kirjastojen ja PY:n välillä innovatiivista ja tuottaa uusia palveluita	Nellin integrointi oppimislustoihin käynnistyy	Oppimisympäristöä lustojen pilotointi (Optima, moodle)	KSTOT PY	Integrointi aloitettu
Kokeiluista seuranneet toiminnan muutokset (käytön määrän lisääntyminen)	Tiedonhakuportaali integroitu instituutioiden portaaleihin ja erilaisiin työskentely-ympäristöihin	Nelli on käytetyin Shibboleth-tunnistuspalvelu yo:ssa ja amk:ssa	Autentikointi ja etäkäyttöpilotit	PY, KSTOT	Toteutunut
	Tutkimusaineistoja käytettävissä e-hakuportaalien kautta	Kokeilujen avulla kehitetään mobiilipalveluita	Kaukopalvelua helpottavat työkalut (virtuaali-'Manda')		Toteutunut
	Kaikki kirjastopalvelut yhdestä paikasta	Esteettömän käytön pilottia valmistellaan			Ei toteutunut
		Nellin avulla tehostetaan maakuntakirjastojen luetteloiden käyttöä			Toteutettu pienimuotoisesti

8 DIGITAALISTEN PALVELUJEN OSAAMINEN

8.1 Kirjastoverkolle suunnattu koulutus

Toimintavuoden aikana konsortion jäsenille järjestettiin aineistokoulutustilaisuuksia seitsemästä elektronisesta aineistosta: *Elsevier*, *ISI*, *Nationalencyklopedin*, *Altika / Astika*, *RefWorks* ja *Emerald*. Yhteensä opetustilaisuuksia oli 17 eri puolilla maata ja niihin osallistui 334 kirjastoalan ammattilaista

Vuoden aikana järjestettiin myös neljä asiantuntijaseminaari Helsingissä

- FinELib-asiantuntijaseminaari 13.2.2007
- FinELib 10 vuotta -juhlaseminaari 29.5.2007
- Electronic Publishing – kansainvälinen kustannustoimialaseminaari 7.9.2007
- FinELib kertoo ja kuuntelee 1 – lisensointiseminaari 27.11.2007

Nelli-toimisto järjesti vuoden 2007 aikana 9 koulutustilaisuutta.

Lisäksi lisensointiin järjesti koko päivän kestävä seminaarin pohjoismaisten kollegojen kanssa 6.9. Tilaisuuteen osallistui 15 henkilöä Suomesta, Norjasta, Tanskasta ja Ruotsista.

8.2 Nelli – web 2.0 ja RSS-järjestelmä

Nelli-toimisto osallistui aktiivisesti Kansalliskirjaston tietohallintostrategian ja digitaalisen kirjaston määrittelyn tekemiseen sekä valmisteli järjestelmäarkkitehtuurihanketta. Lisäksi osallistuttiin kirjastoverkkopalveluiden prosessien kuvaamiseen. Nämä kaikki edesauttavat tiedon saatavuuden ja palveluiden käytettävyyden parantamista.

Vuoden aikana keskityttiin erityisesti Nelli-portaalin käytettävyyden parantamiseen web 2.0 sovelluksien käyttöönotolla. Otettiin käyttöön RSS-syötteet, Nelli integroitiin selainten hakutoimintoihin siten että Nelli-hakujen tekeminen valituista aineistoista on mahdollista suoraan selainten hakupalkista.

8.3 FinELib-henkilöstö

Henkilöstön määrä vuoden 2007 lopussa oli 16 ja henkilöstön keski-ikä 39,5 vuotta.

FinELib-palveluyksikkö on asiantuntijayksikkö. Henkilökunta julkaisi 12 artikkelia sekä piti 28 esitelmää kotimaassa ja 8 ulkomailla. Artikkelit ja esitelmät esitetään raportin liitteessä. FinELib-palveluyksikön henkilöstö osallistui alan koulutustilaisuuksiin vuoden aikana yhteensä 183 pv.

Taulukko 9. Digitaalisten palvelujen osaaminen kirjastoissa

Arviointikriteeri/ Mittari	Tavoitetaso 2010-2015	Tavoitetaso 2007	Toimenpiteet	Vastuu / Toteuma
Osaamistarve- kartoitukset	Digitaalisten palvelujen osaajia kaikissa konsortion jäsenorganisaatioissa	Osaamistarve-kartoitusten aloittaminen yliopisto- kirjastoissa Osaamisen tunnistaminen	Osaamistarvekartoitus- ten laatiminen	Kirjastot
Uusien innovatiivisten palvelujen käyttöönotto	Digitaalisen kirjaston palvelut vuorovaikuttaisia ja käyttäjää opastavia	Verkostoituminen uusien toimijoiden kanssa	Seurataan ja kehitetään web 2.0 ym. sovellus- mahdollisuuksia	Kirjastot PY
Laadunarviointi ja kansainväliset vertailut	Kansainvälisesti tunnustettu asema	E-aineistot näkyvät yliopistojen ja korkeakoulujen laadunvarmennus- järjestelmässä	Hyvien käytänteiden jakaminen Osallistuminen arviointiryhmiin	Kirjastot

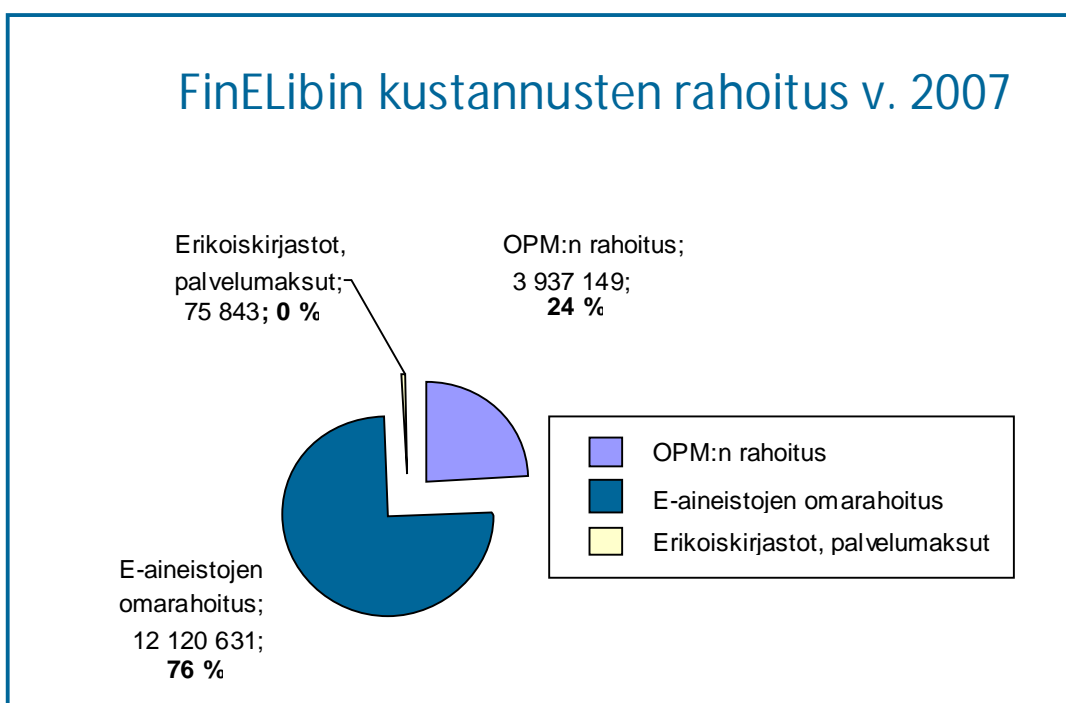
9 TALOUS

9.1 FinELibin kokonaiskustannukset

Vuonna 2007 FinELibin (aineistonhankinta + Nelli) kokonaiskustannukset olivat noin 16,1 miljoonaa euroa. Kustannuksista 24,4 % rahoitettiin Kansalliskirjaston toimintamenoilla ja yleisten kirjastojen valtionavulla, loput kustannuksista kirjastosektorit rahoittivat itse.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoulukirjastojen sekä yleisten kirjastojen omarahoitusosuudet kohdistuivat e-aineistojen kustannuksiin. Erikoiskirjastot rahoittivat e-aineistokustannuksien lisäksi kaikki muut sektoriin kohdistuneet kustannukset (kirjastoilta laskutettu FinELib palvelumaksu). Rahoituslähdekohtainen jako on tarkasteltavissa kuviossa 8.

Kuvio 8. FinELibin rahoituslähteet v. 2007

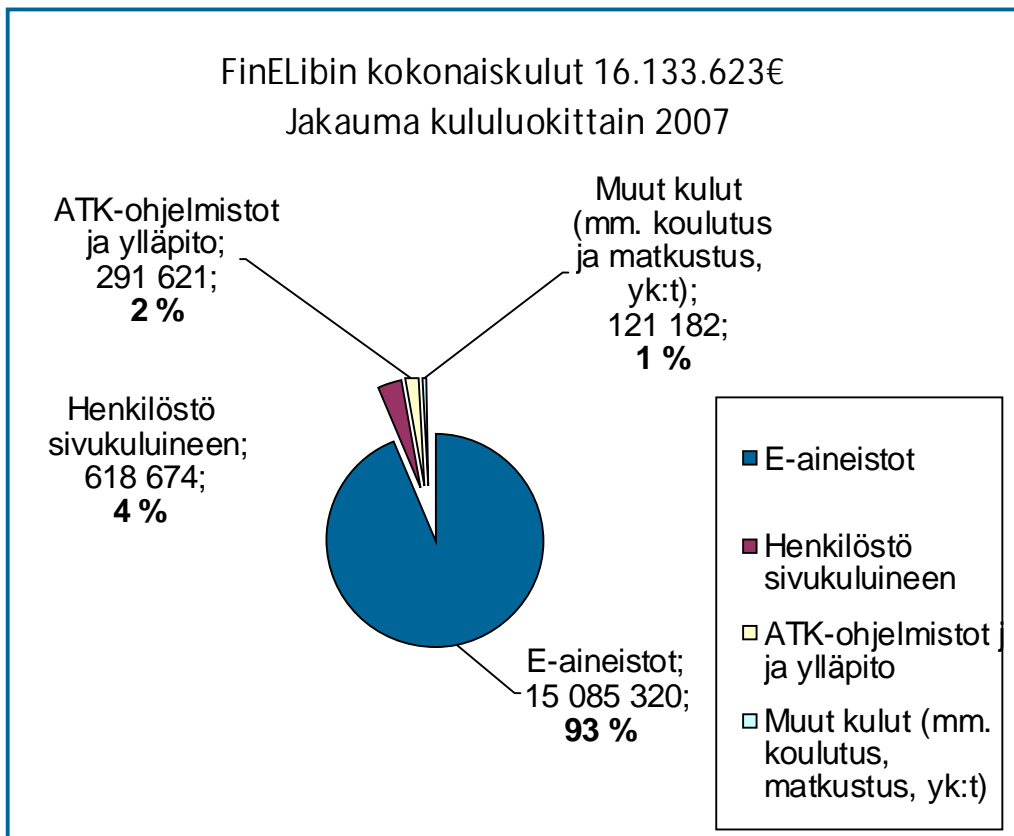
FinELibin kirjastosektorikohtaiset budjetti- ja toteumaluvut ovat tarkasteltavissa aineiston hankintaan ja Nelli-portaaliin jaoteltuna liitteessä 6. Liitteessä on myös kirjastosektorien budjetoidut/ toteutuneet omarahoitusosuudet e-aineistokustannuksien osalta. Vuodelta 2006 siirtyneet, FinELibin käyttöön myönnetty määrärahat 323.320 euroa on sisällytetty kunkin sektorin kokonaislukuihin. Muu osa vuodelta 2006 siirtyneestä rahasummasta (1.077.650 euroa) kohdentui pääasiassa Kansalliskirjaston muihin palveluihin.

Vuoden 2007 budjetti alitettiin 184.954 eurolla. Aineistoihin käytettiin 80.311 euroa vähemmän kuin mitä niihin oli budjetoitu. FinELibille budjetoidusta summasta siirtyi vuodelle 2008 FinELib-konsortion aineistohankintaan 50.000 euroa ja loput Kansalliskirjasto kohdentaa osana vuosibudjetointia.

Suurin FinELibin kustannuserä olivat e-aineistokustannukset. E-aineistoihin käytettiin v. 2007 noin 15,1 milj. euroa, joka oli 93,5 % kokonaiskustannuksista. Vuoteen 2006 verrattuna e-aineistojen kokonaiskustannukset nousivat 1,2 milj. euroa. Henkilöstökustannukset nousivat edellisvuodesta noin 42.000 euroa, mutta niiden prosentuaalinen osuus kokonaiskustannuksista säilyi ennallaan.

Henkilöstökustannusten nousuun vaikuttivat mm. henkilöstömäärän nousu ja palkankorotukset. ATK-ohjelmistojen ja ylläpidon kustannuksissa oli merkittävä noin 84.000 euron lasku vuoteen 2006 verrattuna. Myös muiden kulujen osuus laski vuodesta 2006 noin 57.000 euroa. FinELibin kokonaiskustannuksien jakautumista kululuokittain v. 2007 voi tarkastella kuviosta 9 ja kustannuksien kehitystä v. 2006–2007 taulukosta 11.

Kuvio 9. FinELibin kokonaiskulujen jakauma v. 2007

Taulukko 10. FinELibin kokonaiskulut 2006 – 2007(€)

	Aineiston hankinta 06	Nelli-portaali 06	Asiakkaiden e-aineistojen omarahoitus	Yhteensä 2006	%-osuus kokonaisliikevaihdosta		
E-aineistot	3 202 535	0	10 711 532	13 914 067	92,4 %		
Henkilöstö sivukuluneen	346 789	229 778	0	576 567	3,8 %		
ATK-ohjelmistot ja ylläpito	50 546	325 737	0	376 283	2,5 %		
Muut kulut (mm. koulutus, matkustus, yk:t)	119 697	76 136	0	195 833	1,3 %		
Yhteensä 2006	3 719 567	631 651	10 711 532	15 062 750	100,0 %		
	Aineiston hankinta 07	Nelli-portaali 07	Asiakkaiden e-aineistojen omarahoitus	Yhteensä 2007	%-osuus kokonaisliikevaihdosta	Ero v. 2006 nähden	Ero %
E-aineistot	2 964 689	0	12 120 631	15 085 320	93,5 %	1 171 253	39,5 %
Henkilöstö sivukuluneen	334 489	284 185	0	618 674	3,8 %	42 107	12,6 %
ATK-ohjelmistot ja ylläpito	58 043	233 578	0	291 621	1,8 %	-84 662	-145,9%
Muut kulut (mm. koulutus, matkustus, yk:t)	81 370	56 638	0	138 008	0,9 %	-57 825	-71,1 %
Yhteensä 2007	3 438 591	574 401	12 120 631	16 133 623	100,0 %		

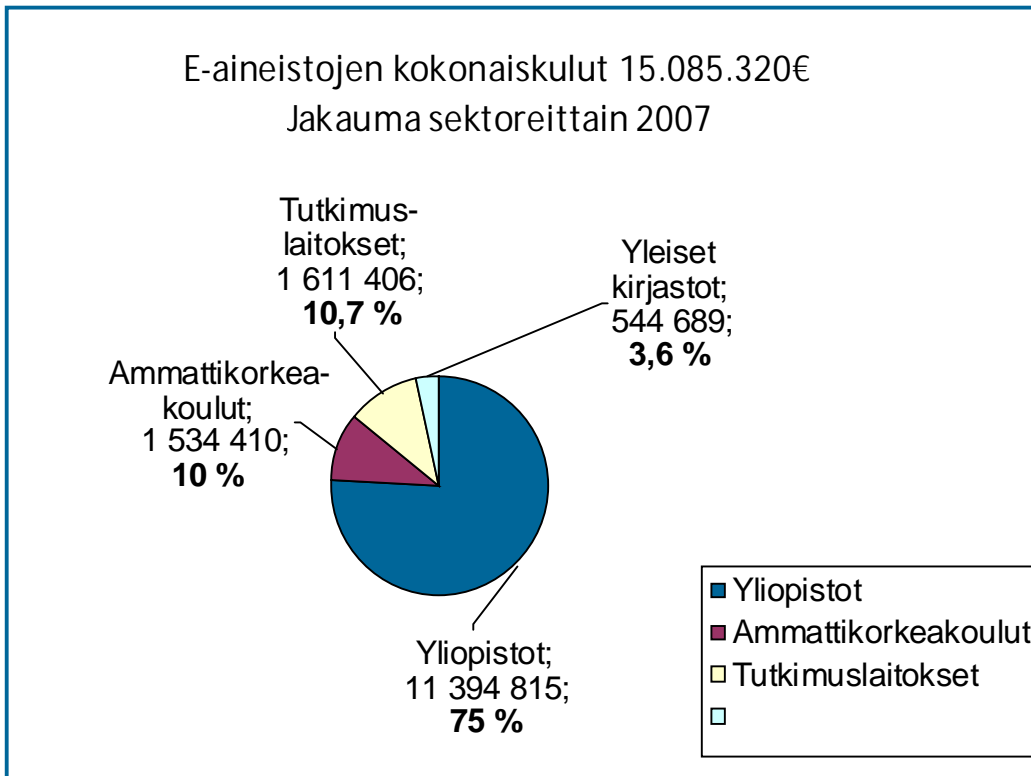
9.2 Aineistohankinnan kulut

Aineistohankinnan kuluilla tarkoitetaan e-aineistojen suoria kustannuksia (kustantajien lähettämät laskut) sekä aineistojen hankkimisesta aiheutuneita kuluja (henkilöstö-, atk- ja muut kulut).

9.2.1 E-aineistojen kokonaiskulut

Edellä kuvatun mukaisesti FinELibin suurin kustannuserä olivat e-aineistot. Kuviossa 10 on kuvattu e-aineistojen kokonaiskulujen jakautuminen sektoreittain v. 2007. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen osuuksissa ovat mukana sekä aineistomääräraha että omarahoitusosuus.

Kuvio 10. E-aineistojen kokonaiskulut v. 2007

Koska FinELib -konsortion kirjastoasiakkaat käyttävät vuosittaisista voimavaroistaan merkittävän osan e-aineistohankintoihin FinELibin kautta, tarkastellaan lähemmin e-aineistojen kokonaiskustannuksien muutosta edellisvuoteen verrattuna (taulukko 10). Omarahoituksen osuus e-aineistojen kokonaiskuluista kasvoi sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen osalta ja yleisten kirjastojen e-aineistoihin käyttämä summa yli kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna. Yleisten kirjastojen osalta merkittävä toiminnallinen muutos v. 2007 oli, että palveluyksikkö ryhtyi laskuttamaan yleisiä kirjastoja kirjastokohtaisesti.

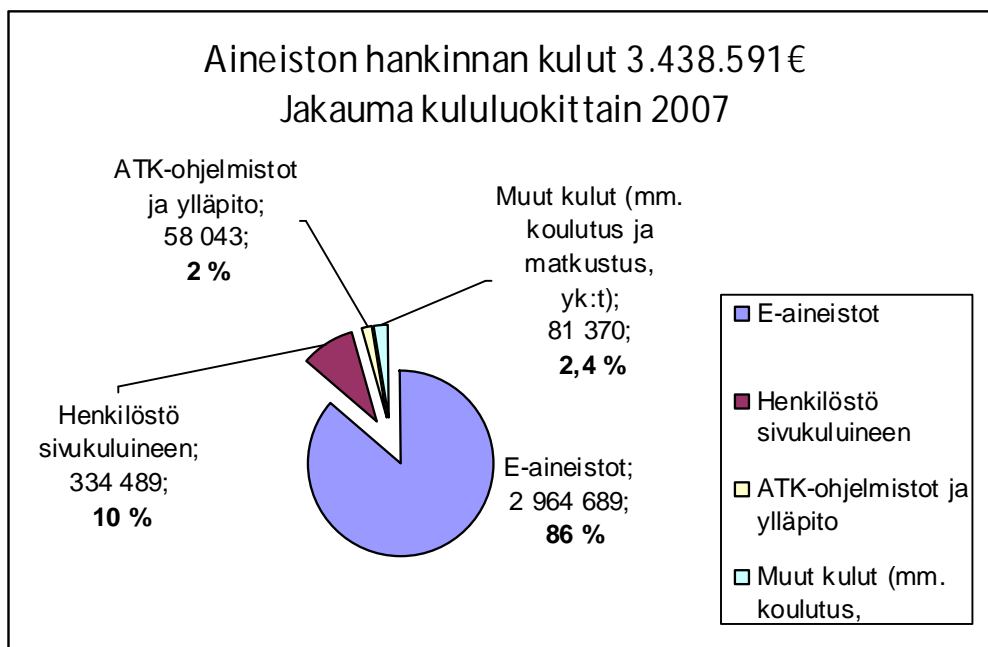
Taulukko 11. E-aineistojen kokonaiskulut sektoreittain 2006 – 2007

	Aineisto- määräraha 06	Asiakkaiden E-aineistojen omarahoitus	E-aineistojen kokonaiskulut	Omarahoituksen osuus E-aineistojen kuluista sektoreittain
2006				
Yliopistot	2 649 318	8 176 846	10 826 164	75,5 %
Ammattikorkeakoulut	553 217	793 719	1 346 936	58,9 %
Erikoiskirjastot	0	1 533 901	1 533 901	100,0 %
Yleiset kirjastot	0	207 066	207 066	100,0 %
Yhteensä v. 2006	3 202 535	10 711 532	13 914 067	77,0 %
2007				
Yliopistot	2 434 652	8 960 163	11 394 815	78,6 %
Ammattikorkeakoulut	530 037	1 004 373	1 534 410	65,5 %
Erikoiskirjastot	0	1 611 406	1 611 406	100,0 %
Yleiset kirjastot	0	544 689	544 689	100,0 %
Yhteensä v. 2007	2 964 689	12 120 631	15 085 320	80,3 %

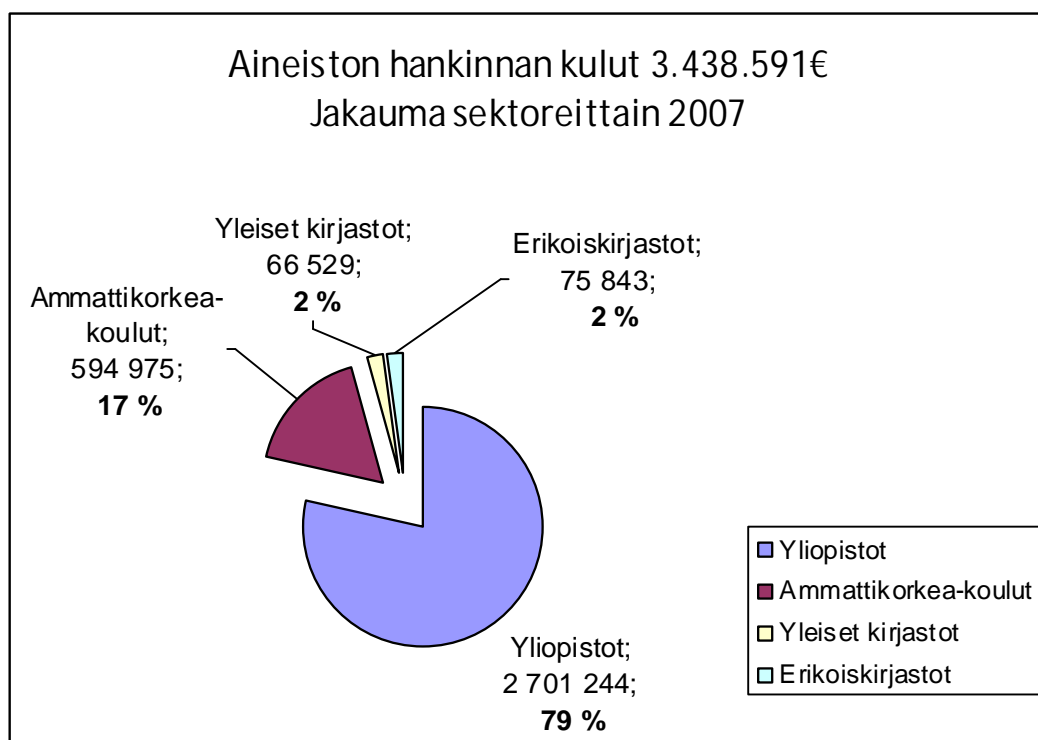
9.2.2 Kansalliskirjaston budjetissa olevat e-aineistojen hankinnan kulut

Aineiston hankinnan kulut (muut kuin e-aineistojen omarahoitusosuus) olivat v. 2007 noin 3,4 miljoonaa euroa, joiden jakautumista kululuokittain ja sektoreittain voi tarkastella kuvioista 11 ja 12.

Kuvio 11. Aineiston hankinnan kulut luokittain 2007

Kuvio 12. Aineiston hankinnan kulut sektoreittain 2007

Kustannukset olivat noin 280.000 euroa pienemmät kuin vuonna 2006. Kustannusten pieneneminen johtui e-aineistoihin käytetyn määrärahan supistamisesta.

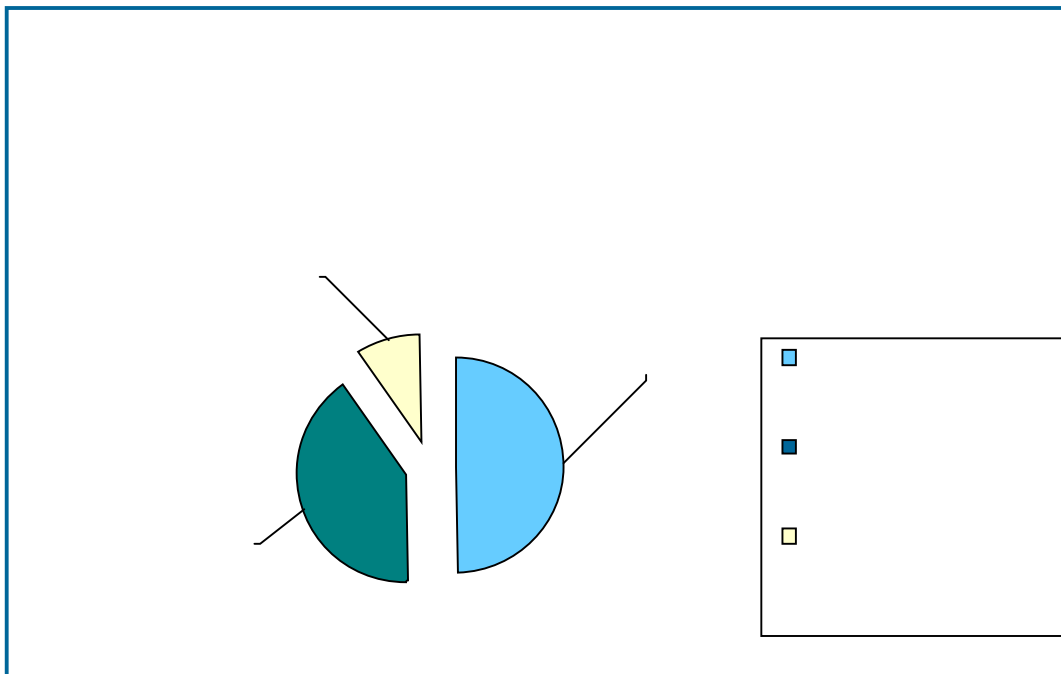
Aineistomäärärahaa oli v. 2007 budjetoitu yliopistosektorille yhteensä noin 2,5 miljoonaa euroa, josta jäi käyttämättä noin 80.000 euroa lähinnä euron valuuttakurssin vahvistumisen vuoksi (e-aineistomäärärahan jaossa käytettiin prosentuaalisia tukiosuuksia per aineisto).

Ammattikorkeakouluille budjetoitu aineistomäärärahan 529.500 euroa käytettiin kokonaan. Henkilöstökustannukset (noin 334.000 euroa) olivat hiukan pienentyneet edellisvuodesta. ATK-ohjelmiston ja ylläpidon kustannukset (noin 58.000 euroa) muodostuivat suurimmaksi osaksi Halti -asiakastietokannan kehittämisestä ja ylläpidosta. ATK-kulut olivat ainoa kululuokka, joka kasvoi noin 7.500 euroa vuodesta 2006.

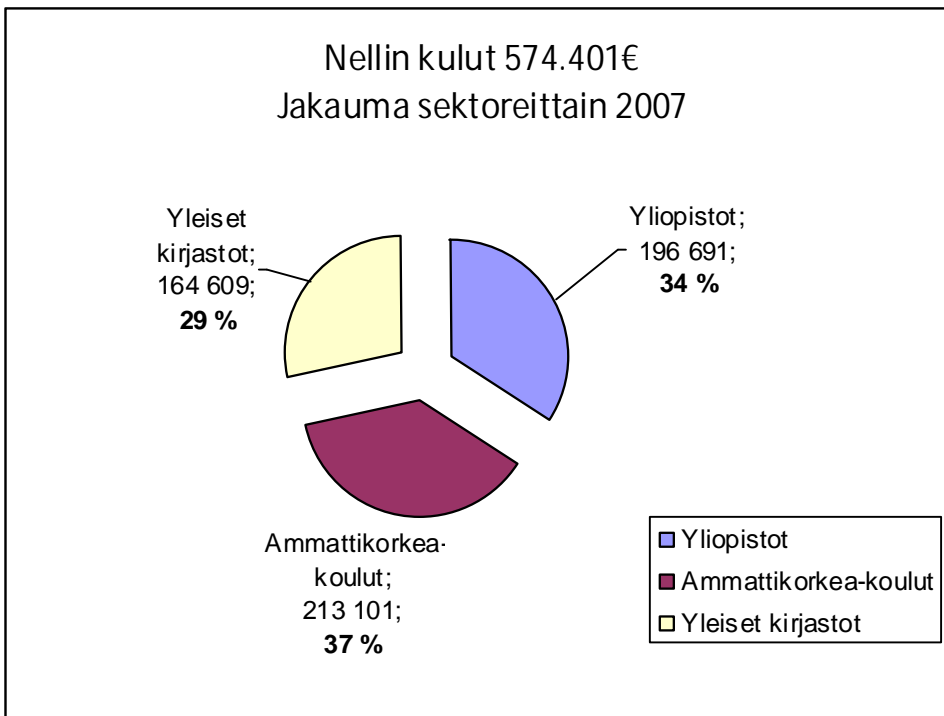
9.3 Nellin kulut

Nellin kokonaiskustannukset olivat v. 2007 noin 574.000 euroa, joiden jakautumista v. 2007 kululuokittain ja sektoreittain voi tarkastella kuvioista 13 ja 14.

Kuvio 13. Nellin kulut luokittain 2007

Kuvio 14. Nellin kulujakauma sektoreittain

Nellin kokonaiskustannukset olivat noin 57.000 euroa pienemmät kuin vuonna 2006. Suurin kululuokka olivat henkilöstökustannukset, jotka kohosivat edellisvuodesta noin 54.000 euroa, mikä johtui mm. määräaikaisen henkilöstön kustannusten kohdentumisesta siirtyviin määrärahoihin.

ATK-ohjelmistoihin ja ylläpitoon käytetyt rahamäärä laski edellisvuodesta yli 92.000 euroa, mihin vaikutti mm. euron valuuttakurssin vahvistuminen. ATK-kulut muodostuivat pääasiassa ohjelmistolisenssien maksuista sekä palvelinten ylläpitomaksuista.

Liite 1

FinELib-ohjausryhmä 2007-2009

rehtori Mauri Ylä-Kotola, Lapin yliopisto, puheenjohtaja
varajäsen kirjastonjohtaja Reino Lipponen, Lapin yliopisto

vararehtori Hannele Niemi, Helsingin yliopisto
varajäsen tieto- ja kirjastopalvelujohtaja Kaisa Sinikara, Helsingin yliopisto

pääsihteeri Timo Luopajarvi, ARENE ry
varajäsen kehittämisspäällikkö Tarja Takaranta, AMKIT-konsortio

johtaja Pirkko Nuolijärvi, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
varajäsen osastonjohtaja Elisa Stenvall, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

ylikirjastonhoitaja Päivi Kytömäki, Oulun yliopisto
varajäsen ylikirjastonhoitaja Mirja Iivonen, Tampereen yliopisto

tietopalvelupäällikkö Iris Tahvanainen, EVTEK ammattikorkeakoulu
varajäsen tietopalvelupäällikkö Ulla Ohvo, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu

kirjastotoimenjohtaja Marja Malminen, Lahden kaupunginkirjasto
varajäsen kirjastotoimenjohtaja Tuula Haavisto, Tampereen kaupunginkirjasto

kehityspäällikkö Pirjo Sutela, Tietopalvelu VTT
varajäsen palvelupäällikkö Riitta Lähdemäki, Tietopalvelu VTT

kirjastotoimentarkastaja Barbro Wigell-Ryynänen, OPM
varajäsen kulttuuriasiainneuvos Hannu Sulin, OPM

opetusneuvos Hannele Hermunen, OPM
varajäsen ylitarkastaja Anne Luoto-Halvari, OPM

professori Tapio Varis, Tampereen yliopisto
varajäsen dosentti Seppo Saari, Tampereen yliopisto

hallituksen puheenjohtaja Päivi Keränen, SAMOK/HAMOK
varajäsen koulutuspoliittinen vastaava Sini-Meri Lehtinen, SAMOK

johtaja Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto
varajäsen erikoissuunnittelija Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto

FinELib-konsortior ryhmä 2007-2009

ylikirjastonhoitaja Mirja Iivonen, Tampereen yliopisto, puheenjohtaja
varajäsen ylikirjastonhoitaja Ari Muhonen, Teknillinen korkeakoulu

kirjastonjohtaja Maria Schröder, Svenska Handelshögskolan
varajäsen kirjasto-tietopalvelun johtaja Ulla Nygrén, Turun kauppakorkeakoulu

tietopalvelupäällikkö Sinikka Luokkanen, Hämeen ammattikorkeakoulu
varajäsen kirjastonjohtaja Arja Kuisma, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

tietopalvelupäällikkö Ulla Ohvo, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu
varajäsen kirjastonjohtaja Iiris Kuusinen, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

informaatikko Pirjo Lipasti, Helsingin kaupunginkirjasto
varajäsen kirjastonhoitaja Jaana Pakarinen, Tampereen kaupunginkirjasto

palvelupäällikkö Mervi Pekkala, Oulun kaupunginkirjasto
varajäsen osastonjohtaja Liisa Rossi, Kuopion kaupunginkirjasto

informaatikko Jukka Lindeman, Kansanterveyslaitos
varajäsen päällikkö Janne Ranta, Yleisradio

tietopalvelun ryhmäpäällikkö Minna Liikala, Stakes
varajäsen tietopalvelupäällikkö Armi Länkelin, Säteilyturvakeskus

erikoissuunnittelija Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto
varajäsen suunnittelija Paula Mikkonen, Kansalliskirjasto

FinELib-asiiantuntijaryhmät

Humanististen tieteiden asiiantuntijaryhmä

Rita Käkelä, HY (pj.)
Kristiina Lähdesmäki, HY
Matti Myllykoski, HY
Pirjo Folouti, HY
Tuija Oksman, JY
Tapani Toivanen, JoY
Riitta Marttinen, TY
Sisko Sallama, TaY
Maria Lassén-Seger, ÅA
Anna-Liisa Kristiansson-Seppälä, Kotus
Hannu Markkanen, Humak
Hanna Saario, DIAK
Meri Kuula-Bruun, SK
13

Kulttuurialan asiiantuntijaryhmä

Maaria Harviainen, SibA
Jaakko Tuohiniemi, HY
Minna Meronen, Kuva
Kari Tiainen, LY
Teija Tuomi, Teak
Ann-Christine Erkkilä, ÅA
Pirkko Onnela, LAMK
Eeva Savolainen, KyAMK
Irmeli Isomäki, Valtion taidemuseo
Tuija Siimes, Museovirasto
Eila Rämö, Taik
11

Luonnonvara-alan asiiantuntijaryhmä

Kimmo K. Kolari, Metla
Kimmo Koskinen, HY
Antti Virrankoski, HY

Jaana Taylerson, TY
Liisa Halttunen-Keyriläinen, JY
Helena Heikura, OY
Arja Valta, TTY
Anu Eskelinen, KuY
Merja Kauppinen, JoY
Laura Parikka, JoY
Eivor Jula, ÅA
Marianna Lehtiö, KyAMK
Hannele Kalema, HAMK
Irja Laamanen, TTL
Elisa Paavilainen, SYKE
Sirpa Suonpää, MTT
Raili Aumo, GTK
17

Taloustieteiden asiantuntijaryhmä

Matti Raatikainen, HKKK
Tua Hindersson-Söderholm, SHH
Marita Jokinen, JY
Kirsi Lepistö, TTY
Marja Talikka, LTY
Janika Asplund, TaY
Egil Gersow, ÅA
Päivi Seppä-Lassila, TuKKK
Katja Kivimäki, OAMK
Kaisa Paasio, SAMK
Nina Snicker, HaAMK
Margareta Danielsson, Arcada
Marjatta Puustinen, KTAMK
Minna Liikala, Stakes
Soile Hakonen, Suomen Pankki
Elina Kähö, Valtioneuvosto
Anja Törmä, Tilastokeskus
17

Teknillisten alojen asiantuntijaryhmä

Eva Tolonen, TKK
Marjo Sievänen, TKK
Kirsi Lepistö, TTY
Timo Nieminen, LTY
Jaana Taylerson, TY
Kaija Sipilä, HY
Anita Forss, ÅA
Antti Seppänen, JAMK
Pekka Malvela, KyAMK
Tuulikki Hattunen, TurkuAMK
Sinikka Ahonen, TAMK
Anne Kaunisto, SAMK
Pirkko Kuisma-Kursula, OAMK
Kaija Kivikoski, EVTEK
Rebekka Laaksonen, HAMK
Kristiina Nevanpää, PvTT

Riitta Lähdemäki, VTT
Irja Laamanen, TTL
Leena Isotalo, TTL
19

Terveystieteiden asiantuntijaryhmä

Jukka Lindeman, KTL
Jukka Englund, HY
Raija Heino, OY
Maarit Hopeakoski-Nurminen, HY
Leena Pesonen, TaY
Jouni Leinonen, TY
Anitta Pälvimäki, JY
Tuulevi Ovaska, KuY
Petri Vestelin, OAMK
Anja Mikkola, KTAMK
Marketta Fredriksson, DIAK
Silja Saarikoski, SeAMK
Carita Bjon, Kela
Monika Cseh, Laurea
Anja Heino, Stakes
Irja Laamanen, TTL
16

Yhteiskuntatieteiden asiantuntijaryhmä

Terttu Turunen, HY
Arja Niskala, HY
Nina Kivinen, JY
Maarit Putous, KuY
Katri Rintamäki, VY
Tapani Takalo, LY
Hannele Nurminen, TaY
Katja Halonen, TY
Aart Jan de Heer, ÅA
Irma Kivelä, Kela
Outi Meriläinen, Stakes
Pekka Kuittinen, Valtioneuvosto
Sirkka-liisa Korkeila, Eduskunta
Taina Koivula, Tilastokeskus
15

Yleisten kirjastojen asiantuntijaryhmä

Pirjo Lipasti, HKK
Susann Forsberg, KLM
Outi Green, POM
Sinikka Ijäs, SM
Pirjo Järvinen, TAM
Kristiina Perttu, VM
Anna Pakka, VM
Pirjo Rissanen, KM
Raili Viitasaari, LM
Päivi Lahti, LAM

Raila Junnila, JYM
Anna-Liisa Holmström, OM
Minna Saarinen-Elo, EM
Leena Parviainen, MM
Olavi Palin, TM
Tuomas Kunttu, KOM
Seija Ålander, RM
17

Työryhmät

Halti-työryhmä

Ari Alkio, FinELib
Ari Majorin, FinELib
Leena Salminen, FinELib
Päivi Ylätaalo, DiaK
Pirjo Lipasti, Hgin kaupunginkirjasto
Marja Hirn, HY
Tove Selkälä, Porvoon kaupunginkirjasto
Sirpa Suonpää, MTT
8

FTE-työryhmä

Päivi Kytömäki, Oulun yliopisto, puheenjohtaja
Hannele Hermunen, opetusministeriö
Iris Tahvanainen, EVTEK
Kaisa Sinikara, Helsingin yliopisto
Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto, sihteeri
5

Määrärahatyöryhmä

Mirja Iivonen, Tampereen yliopisto (työryhmän puheenjohtaja)
Päivi Kytömäki, Oulun yliopisto
Kaija Sipilä, Helsingin yliopisto
Ulla Nygren, Turun kauppakorkeakoulu
Maria Schröder, Svenska Handelshögskolan
Ari Muhonen, Teknillinen korkeakoulu
Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto
Kaisa Tamminen, Kansalliskirjasto
Ari Alkio, Kansalliskirjasto
9

Perusaineistotyöryhmä

Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto, puheenjohtaja
Mirja Iivonen, Tampereen yliopisto
Marja Hirn, Helsingin yliopisto
Ulla Ohvo, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu
Sinikka Luokkanen, Hämeen ammattikorkeakoulu
Mervi Pekkala, Oulun kaupunginkirjasto

Pirjo Lipasti, Helsingin kaupunginkirjasto
Irja Laamanen, Työterveyslaitos
Arja Hyvärinen, Metsäntutkimuslaitos
Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto
Paula Mikkonen, Kansalliskirjasto, sihteeri
11

Liite 2

Tutkimukset FinELib-toiminnasta

Talja, Sanna, Vakkari, Pertti, Fry, Jenny, Wouters, Paul: Impact of research cultures on the use of digital library resources. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*; September 2007, Vol. 58 Issue: Number 11 p1674-1685, 12p

Vakkari, Pertti: Perceived influence of the use of electronic information resources on scholarly work and publication productivity. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* (Early View in 2007)

Vakkari, Pertti: Perceived influence of the use of electronic information resources on scholarly work and publication productivity. IRIX Meeting 14.11.2007.

Pro gradu –tutkielmat

Kati Mattssonin pro gradu -tutkielma (2007):Elektronisten aineistojen käyttö yleisissä kirjastoissa. Kansallisen elektronisen kirjaston FinELibin käyttäjäkyselyn analyysi.

<http://tutkielmat.uta.fi/tutkielma.phtml?id=17548>

Vuonna 2007 käynnistetyt muut pro gradu –tutkielmat:

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden e-aineistojen käyttö

Elektroniset aineistot luonnontieteellisten ja teknillisten alojen tutkijoiden työssä tutkimuslaitoksissa

Mihin kirjastonhoitajat ja informaattikot käyttävät e-aineistojen tulon myötä enemmän työaika (kirjastojen rakenteellinen kehittäminen ja painopisteen siirtyminen esim. asiakaskoulutukseen, neuvontaan etc.)

Yliopisto-opiskelijoiden e-aineistojen käyttö

Liite 3

Kirjastoverkolle suunnatut koulutukset ja asiantuntijatilaisuudet

Aineistokoulutukset

AINEISTON NIMI	KOULUTUSPAIKKA	PÄIVÄMÄÄRÄ	OSALLISTUJAT
Astika/Altika	Turku	27.3.2007	21
	Turku	28.3.2007	9
			30
Emerald	Helsinki	1.10.2007	10
	Rovaniemi	2.10.2007	15
	Joensuu	3.10.2007	20
	Tampere	4.10.2007	14
			59
Elsevier	Oulu	30.1.2007	23
	Tampere	31.1.2007	22
	Helsinki	1.2.2007	31
			76
ISI	Joensuu	20.3.2007	13
	Turku	21.3.2007	22
	Helsinki	22.3.2007	28
			63
Nationalencyklopedin	Helsinki	10.4.2007	11
	Vaasa	11.4.2007	24
			35
RefWorks	Helsinki	10.9.2007	28
	Tampere	11.9.2007	17
	Oulu	12.9.2007	26
Yhteensä	17		334

Asiantuntijatilaisuudet

Tilaisuus	Aika ja paikka	Osallistujat
<i>FinELib asiantuntijaseminaari</i>	<i>Helsinki 13.2.2007</i>	108
<i>FinELib 10 vuotta - juhlaseminaari</i>	<i>Helsinki 29.5.2007</i>	120
<i>Electronic Publishing - seminaari</i>	<i>Helsinki 9.5.2007</i>	89
<i>FinELib kertoo ja kuuntelee – lissensiointiseminaari 1</i>	<i>Helsinki 27.11.2007</i>	124
Yhteensä		441

<i>Nelli-koulutukset</i>	<i>Aika ja paikka</i>	<i>Paikkakunta</i>	<i>Osallistujat</i>
<i>BrushUp yleiset kirjastot</i>	<i>Helsinki 9.1.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>7</i>
<i>BrushUp ammattikorkean kirjastot</i>	<i>Helsinki 6.2.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>7</i>
<i>Uudenmaan Nelli-koulutus</i>	<i>Helsinki 16.2.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>8</i>
<i>MetaLib/SFX-koulutus</i>	<i>Helsinki 17-18.4.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>29</i>
<i>MetaLib/SFX-koulutus yliopistot</i>	<i>Helsinki 24.4.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>15</i>
<i>MetaLib/SFX-koulutus ammattikorkeat</i>	<i>Helsinki 25.4.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>17</i>
<i>MetaLib/SFX-koulutus Uusimaa</i>	<i>Helsinki 22.10.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>8</i>
<i>MetaLib/SFX-koulutus Peruskoulutus</i>	<i>Helsinki 6.11.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>29</i>
<i>Nelli-wiki</i>	<i>Helsinki 13.11.2007</i>	<i>Helsinki</i>	<i>16</i>
<i>Yhteensä</i>			<i>136</i>

Liite 4

FinELib-henkilöstön julkaistut artikkelit, esitelmät, jäsenyydet ja muu näkyvyys

Artikkelit

Hormia-Poutanen, Kristiina (2007): Perusaineistot - kirjastoverkon esitys lisärahoituksesta tutkimuksen ja kansalaisen tiedonsaannin edistämiseksi. Signum 3/2007

Hormia-Poutanen, Kristiina (2007): Uusi tieto tutkimuksen ja kansalaisten käyttöön: kirjastoverkon aloite tiedonsaannin edistämiseksi yhteiskunnassa. Kansalliskirjasto-lehti 5/2007

Jokitalo, Päivi et al. (2007): Nimensä veroinen FinELib! Kansalliskirjasto-lehti 4/07

Jokitalo, Päivi (2007): Kauno kirjana ja hakuteokset verkosta. Käyttökyselyn tuloksia. Kirjastolehti 4/07

Jokitalo, Päivi (2007): Scandinavian shortcuts. Scandinavian Public Library Quarterly 2/07

Mikkonen, Paula (2007): E-aineistojen käyttö helpottaa tutkimusta ja opiskelua. Signum 4/2007

Mikkonen, Paula (2007): FinELibin käyttäjäkysely 2007: E-aineistot auttavat tutkijoita ja opiskelijoita. Tietoasiantuntija 4/2007.

Pennanen, Jukka (2007): Haastaako web2.0 kirjastot? Kirjastolehti

Rouvari, Ari 2007 Nelli 2.0 Tietolinja 1/2007 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20071278>

Rouvari, Ari [päätoimittaja] 2007: Laatu ratkaisee – Laatu työn opas korkeakoulukirjastoille. Suomen tieteellisen kirjastoseuran julkaisu. Kustantaja Suomen tieteellinen kirjastoseura. ISSN 0359-9310. ISBN 978-951-96835-4-6

Tuuliniemi, Arja (2007): FinELib kokoaa tietoaaineistoja kansalaisten käyttöön. Hiidenkivi 4/2007.

Liite 5

Kansalliset esitelmät

FinELib kertoo ja kuuntelee: Lisensiointi tänään ja huomenna, Helsinki 27.11.2007, Arja Tuuliniemi: Lisensiointiprosessi : mitä missä milloin - ja kuka?

FinELib kertoo ja kuuntelee: Lisensiointi tänään ja huomenna, Helsinki 27.11.2007, Päivi Jokitalo: Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen ja FinELib

FinELib kertoo ja kuuntelee: Lisensiointi tänään ja huomenna, Helsinki 27.11.2007, Terhi Manninen: FinELib-sopimukset

FinELibin asiantuntijaseminaari, Helsinki 13.2.2007, Ari Alkio: FinELibin käyttötilastot

FinELibin asiantuntijaseminaari. Helsinki 13.2.2007. Arja Tuuliniemi: Ajankohtaista FinELibissä

FinnOA:n julkaisuarkistot workshop, Helsinki 11.1.2007, Ari Rouvari: Julkaisuarkistot ja Nelli-portaali

FinSMUG 2007, Tampere 25.5.2007 Ari Rouvari puheenjohtajana

FinSMUG 2007, Tampere 24.5.2007, Ari Rouvari: Google, Amazon ja kirjastot

IGeLU 2007, Brno, Tseki 5.9.2007 Ari Rouvari puheenjohtajana: MetaLib/SFX Consortia Special Interest Working Group

Kausijulkaisupäivä, Helsinki 14.9.2007, Paula Mikkonen: Perusaineistot - esitys tiedonsaannin edistämiseksi

Kirjan uudet muodot, paneelikeskustelu Helsingin kirjamesseilla (järjestäjät Suomen kirjailijaliitto ja Suomen kustannusyhdistys), Helsinki 25.10.2007, Päivi Jokitalo: Kirjan uudet muodot ja yleiset kirjastot

Kirjastonhoitajien ammatillinen kehittämisohjelma (Kuntakanava-tietoiskun videointi), Helsinki 15.5.2007, Arja Tuuliniemi: FinELib osana yleisten kirjastojen elektronisten aineistojen hankintaa

Kirjaston tori, Helsinki 7.3.2007, Ari Rouvari: Organisaatiouudistus

Kirjastopäivät, Kuopio 6.8.2007, Päivi Jokitalo: FinELibin lisensiointipalvelut, tietoisku

Kirjastoverkkopäivä, Helsinki 9.3.2007, Ari Rouvari: Nelli ja Kirjasto 2.0

Nellin esittely Viron kansalliskirjastolle, Tallinna 12.11.2007, Ari Rouvari

Laadun ja vaikuttavuuden arviointi yliopistokirjastoissa, Helsinki 22.5.2007, Paula Mikkonen: FinELibin asiakaskysely laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin välineenä

Laatuseminaari 2007, Helsinki 15.1.2007, Ari Rouvari: Laatukäsikirja ja laatujärjestelmän auditointi

Nellin esittely Viron kansalliskirjastolle, Tallinna 12.11.2007, Ari Rouvari

Palmenian kirjastoalan koulutusohjelma, Helsinki 15.2.2007, Arja Tuuliniemi: Kansallinen elektroninen kirjasto FinELib Suomen innovaatiojärjestelmän ja tietohuoltojärjestelmän osana

Pääkaupunkiseudun kaupunginkirjastojen koulutusohjelma, Helsinki 2.5.2007, Arja Tuuliniemi: FinELib, osana kirjaston elektronista kokoelmaa

Suomen Liikemiesten Kauppaoppilaitos, Helsinki 6.2.2007. Ari Rouvari: Nelli-portaali digitaalisten kirjastopalveluiden kehittäminen

Tekijänoikeuksien koulutuspäivä, Kouvola 11.4.2007, Terhi Manninen: E-aineistojen käyttöehdot - FinELib lisenssisopimukset

Tekijänoikeuksien koulutuspäivä, Turku 12.4.2007, Leena Salminen: E-aineistojen käyttöehdot - FinELib lisenssisopimukset

Tekijänoikeuspäivä, Helsinki 30.5.2007, Ari Rouvari: Tekijänoikeus

Triangeli-päivät, Kuopio 24.5.2007, Jukka Pennanen: Mitä uutta Nellissä?

Valtakunnalliset kaukopalvelupäivät, Kuopio 18.3.2007, Paula Mikkonen: Elektronisten aineistojen lisenssit ja kaukopalvelu

Yliopistokirjastojen neuvoston kokous, Vaasa 9.10.2007, Päivi Jokitalo: Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen ja FinELib

Kansainväliset esitelmät

4rd NAPLE Forum : Digital Resources in Public Libraries in Europe-Madrid, 26.9.2007, Päivi Jokitalo:

Electronic Resources in Finnish Public Libraries, licensing by FinELib, access through Nelli portal

ICOLC Fall Meeting, Tukholma 30.9 - 3.10.2007, Paula Mikkonen: Perceived influence of the use of e-resources. User questionnaire for FinELib consortium member organizations 2007

IGeLU 2007 Brno, Tsekki 4.9.2007, Ere Maijala: SFX A-Z integration into MetaLib

IGeLU 2007Brno, Tsekki 5.9.2007, Ere Maijala: Gathering statistics in a consortium

IGeLU 2007Brno, Tsekki 5.9.2007, Ere Maijala: OAI-PMH Provider for Voyager

IGeLU-seminaari. Brno, Tsekki-5.9.2007, Jukka Pennanen: Managing E-Resources in Consortium Environment

LIBER-konferenssi, Varsova 4.-6.7.2007, Kristiina Hormia-Poutanen: Improving access to information -defining the core electronic resources for research and welfare

Nelli-esittely Viron kansalliskirjastossa, Tallinna 12.11.2007, Ere Maijala, Ari Rouvari-Ex Libris

The 8th Nordic conference about regional library activity, Vaasa 24.1.2007, Ari Rouvari: NELLI-portal - in use in County Libraries

FinELibin henkilöstön jäsenyydet valtakunnallisessa toiminnassa

Kristiina Hormia-Poutanen, FinELib-ohjausryhmä, jäsen

Kristiina Hormia-Poutanen, Helsingin yliopiston kirjasto- ja tietopalvelutoimikunta, jäsen

Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjaston johtokunta, pysyvä asiantuntija

Kristiina Hormia-Poutanen, Suomen virtuaaliyliopiston johtoryhmän pysyvä asiantuntija

Kristiina Hormia-Poutanen, Yliopistokirjastojen neuvoston ja työvaliokunnan jäsen

Päivi Jokitalo, Kirjastot.fi-toimituskunnan jäsen

Päivi Jokitalo, Kirjastosäätiö, hallituksen jäsen

Ari Rouvari, Haka-federaation ohjausryhmän jäsen – toimikunnan jäsen

Ari Rouvari, Tietolinja - Helsingin yliopiston kirjaston elektronisen tiedotuslehden toimituskunnan jäsen

Ari Rouvari, Helsingin yliopiston kirjastotoimikunnan varajäsen

Ari Rouvari, Rehtorin asettaman HY:n kirjastolaitoksen Rakenteellisen kehittämishankkeen projektiryhmän jäsen alkaen 11/2007

Ari Rouvari, HY:n kirjastolaitoksen Rakenteellisen kehittämishankkeen Rahoitus- ja päätöksentekomallin suunnitteluryhmän jäsen 11/2006 – 5/2007

Ari Rouvari, Informaatiolan akateemiset hallituksen jäsen

Ari Rouvari, Kansalliskirjasto - Helsingin yliopiston kirjaston tiedotuslehden toimituskunnan jäsen

Ari Rouvari, Kansallisen digitaalisen kirjaston ohjelmistotyöryhmän jäsen

Ari Rouvari, Suomen kirjastoseuran hallituksen jäsen

Ari Rouvari, STKS:n laatutyöryhmän puheenjohtaja

Ari Rouvari, Tieteentekijöiden liiton hallituksen varajäsen

Arja Tuuliniemi, FinELibin konsortiorryhmä, esittelijä

Arja Tuuliniemi, FinELibin ohjausryhmä, esittelijä

FinELibin henkilöstön jäsenyydet kansainvälisessä toiminnassa

Kristiina Hormia-Poutanen, eIFL resource person

Ere Maijala, ELAG Program Committee, jäsen

Ari Rouvari: IGeLU:n ML/SFX Product Working Groupin steering committee jäsen

Ari Rouvari: IGeLU:n MetaLib/SFX consortia special working Groupin puheenjohtaja

Arja Tuuliniemi, European ICOLC 2007-konferenssin (Tukholma) ohjelmatoimikunnan jäsen

Muu näkyvyys

Paavo Ahonen: FinELib brings scientific publications to your desktop. CSC-news 2/2007

Päivi Almgren: Jotain uutta, jotain vanhaa ('Kansalliskirjasto on nyt koko kirjastoverkon palvelukeskus'. Päivi Jokitalon ja Aki Kankaan haastattelu). Kirjastolehti 5/2007

Liite 4

FinELib-henkilöstön julkaistut artikkelit, esitelmät, jäsenyyt ja muu näkyvyys

Artikkelit

- Hormia-Poutanen, Kristiina (2007): Perusaineistot - kirjastoverkon esitys lisärahoituksesta tutkimuksen ja kansalaisen tiedonsaannin edistämiseksi. Signum 3/2007
- Hormia-Poutanen, Kristiina (2007): Uusi tieto tutkimuksen ja kansalaisten käyttöön: kirjastoverkon aloite tiedonsaannin edistämiseksi yhteiskunnassa. Kansalliskirjasto-lehti 5/2007
- Jokitalo, Päivi et al. (2007): Nimensä veroinen FinELib! Kansalliskirjasto-lehti 4/07
- Jokitalo, Päivi (2007): Kauno kirjana ja hakuteokset verkosta. Käyttökyselyn tuloksia. Kirjastolehti 4/07
- Jokitalo, Päivi (2007): Scandinavian shortcuts. Scandinavian Public Library Quarterly 2/07
- Mikkonen, Paula (2007): E-aineistojen käyttö helpottaa tutkimusta ja opiskelua. Signum 4/2007
- Mikkonen, Paula (2007): FinELibin käyttäjäkysely 2007: E-aineistot auttavat tutkijoita ja opiskelijoita. Tietoasiantuntija 4/2007.
- Pennanen, Jukka (2007): Haastaako web2.0 kirjastot? Kirjastolehti
- Rouvari, Ari 2007 Nelli 2.0 Tietolinja 1/2007 <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20071278>
- Rouvari, Ari [päätoimittaja] 2007: Laatu ratkaisee – Laatumyön opas korkeakoulukirjastoille. Suomen tieteellisen kirjastoseuran julkaisuja. Kustantaja Suomen tieteellinen kirjastoseura. ISSN 0359-9310. ISBN 978-951-96835-4-6
- Tuuliniemi, Arja (2007): FinELib kokoaa tietoaineistoja kansalaisten käyttöön. Hiidenkivi 4/2007.

Liite 5

Kansalliset esitelmät

- FinELib kertoo ja kuuntelee: Lisensiointi tänään ja huomenna, Helsinki 27.11.2007, Arja Tuuliniemi: Lisensiointiprosessi : mitä missä milloin - ja kuka?
- FinELib kertoo ja kuuntelee: Lisensiointi tänään ja huomenna, Helsinki 27.11.2007, Päivi Jokitalo: Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen ja FinELib
- FinELib kertoo ja kuuntelee: Lisensiointi tänään ja huomenna, Helsinki 27.11.2007, Terhi Manninen: FinELib-sopimukset
- FinELibin asiantuntijaseminaari, Helsinki 13.2.2007, Ari Alkio: FinELibin käyttötilastot
- FinELibin asiantuntijaseminaari. Helsinki 13.2.2007. Arja Tuuliniemi: Ajankohtaista FinELibissä
- FinnOA:n julkaisuarkistot workshop, Helsinki 11.1.2007, Ari Rouvari: Julkaisuarkistot ja Nelli-portaali
- FinSMUG 2007, Tampere 25.5.2007 Ari Rouvari puheenjohtajana
- FinSMUG 2007, Tampere 24.5.2007, Ari Rouvari: Google, Amazon ja kirjastot
- IGeLU 2007, Brno, Tsekki 5.9.2007 Ari Rouvari puheenjohtajana: MetaLib/SFX Consortia Special Interest Working Group
- Kausijulkaisupäivä, Helsinki 14.9.2007, Paula Mikkonen: Perusaineistot - esitys tiedonsaannin edistämiseksi

Kirjan uudet muodot, paneelikeskustelu Helsingin kirjamesseilla (järjestäjät Suomen kirjailijaliitto ja Suomen kustannusyhdystys), Helsinki 25.10.2007, Päivi Jokitalo: Kirjan uudet muodot ja yleiset kirjastot

Kirjastonhoitajien ammatillinen kehittämisohjelma (Kuntakanava-tietoiskun videointi), Helsinki 15.5.2007, Arja Tuuliniemi: FinELib osana yleisten kirjastojen elektronisten aineistojen hankintaa

Kirjaston tori, Helsinki 7.3.2007, Ari Rouvari: Organisaatiouudistus

Kirjastopäivät, Kuopio 6.8.2007, Päivi Jokitalo: FinELibin lisensointipalvelut, tietoisku

Kirjastoverkkopäivä, Helsinki 9.3.2007, Ari Rouvari: Nelli ja Kirjasto 2.0

Nellin esittely Viron kansalliskirjastolle, Tallinna 12.11.2007, Ari Rouvari

Laadun ja vaikuttavuuden arviointi yliopistokirjastoissa, Helsinki 22.5.2007, Paula Mikkonen: FinELibin asiakaskysely laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin välineenä

Laatuseminaari 2007, Helsinki 15.1.2007, Ari Rouvari: Laatukäsikirja ja laatujärjestelmän auditointi

Nellin esittely Viron kansalliskirjastolle, Tallinna 12.11.2007, Ari Rouvari

Palmenian kirjastoalan koulutusohjelma, Helsinki 15.2.2007, Arja Tuuliniemi: Kansallinen elektroninen kirjasto FinELib Suomen innovaatiojärjestelmän ja tietohuoltojärjestelmän osana

Pääkaupunkiseudun kaupunginkirjastojen koulutusohjelma, Helsinki 2.5.2007, Arja Tuuliniemi: FinELib, osana kirjaston elektronista kokoelmaa

Suomen Liikemiesten Kauppaoppilaitos, Helsinki 6.2.2007. Ari Rouvari: Nelli-portaali digitaalisten kirjastopalveluiden kehittäminen

Tekijänoikeuksien koulutuspäivä, Kouvola 11.4.2007, Terhi Manninen: E-aineistojen käyttöehdot - FinELib lisenssisopimukset

Tekijänoikeuksien koulutuspäivä, Turku 12.4.2007, Leena Salminen: E-aineistojen käyttöehdot - FinELib lisenssisopimukset

Tekijänoikeuspäivä, Helsinki 30.5.2007, Ari Rouvari: Tekijänoikeus

Triangeli-päivät, Kuopio 24.5.2007, Jukka Pennanen: Mitä uutta Nellissä?

Valtakunnalliset kaukopalvelupäivät, Kuopio 18.3.2007, Paula Mikkonen: Elektronisten aineistojen lisenssit ja kaukopalvelu

Yliopistokirjastojen neuvoston kokous, Vaasa 9.10.2007, Päivi Jokitalo: Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen ja FinELib

Kansainväliset esitelmät

4rd NAPLE Forum : Digital Resources in Public Libraries in Europe-Madrid, 26.9.2007, Päivi Jokitalo: Electronic Resources in Finnish Public Libraries, licensing by FinELib, access through Nelli portal

ICOLC Fall Meeting, Tukholma 30.9 - 3.10.2007, Paula Mikkonen: Perceived influence of the use of e-resources. User questionnaire for FinELib consortium member organizations 2007

IGeLU 2007 Brno, Tsekki 4.9.2007, Ere Maijala: SFX A-Z integration into MetaLib

IGeLU 2007Brno, Tsekki 5.9.2007, Ere Maijala: Gathering statistics in a consortium

IGeLU 2007Brno, Tsekki 5.9.2007, Ere Maijala: OAI-PMH Provider for Voyager

IGeLU-seminaari. Brno, Tsekki-5.9.2007, Jukka Pennanen: Managing E-Resources in Consortium Environment

LIBER-konferenssi, Varsova 4.-6.7.2007, Kristiina Hormia-Poutanen: Improving access to information -defining the core electronic resources for research and welfare

Nelli-esittely Viron kansalliskirjastossa, Tallinna 12.11.2007, Ere Maijala, Ari Rouvari-Ex Libris

FinELibin henkilöstön jäsenyydet valtakunnallisessa ja kansainvälisessä toiminnassa

Kristiina Hormia-Poutanen, FinELib ohjausryhmä, jäsen
Kristiina Hormia-Poutanen, FinELib-konsortioyryhmä, puheenjohtaja
Kristiina Hormia-Poutanen, Helsingin yliopiston kirjasto- ja tietopalvelutoimikunta. jäsen
Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjastonjohtokunta, pysyvä asiantuntija
Kristiina Hormia-Poutanen, Kirjastojen yhteisten verkkopalveluiden ohjausryhmän jäsen 2004 – 2005
Kristiina Hormia-Poutanen, Suomen virtuaaliyliopiston johtoryhmän pysyvä asiantuntija
Kristiina Hormia-Poutanen, Yliopistokirjastojen neuvoston ja työvaliokunnan jäsen
Kristiina Hormia-Poutanen, eFL resource person

Päivi Jokitalo, Kirjastot.fi-toimituskunnan jäsen
Päivi Jokitalo, Kirjastosäätiö, hallituksen jäsen

Ari Rouvari, Tietolinja - Helsingin yliopiston kirjaston elektronisen tiedotuslehden toimituskunnan jäsen
Ari Rouvari, Kansalliskirjasto - Helsingin yliopiston kirjaston tiedotuslehden toimituskunnan jäsen
Ari Rouvari, Haka-federaation ohjausryhmän jäsen – toimikunnan jäsen
Ari Rouvari, Suomen kirjastoseuran hallituksen jäsen
Ari Rouvari, STKS:n laatutyöryhmän puheenjohtaja
Ari, Rouvari, Helsingin yliopiston kirjastotoimikunnan varajäsen
Ari Rouvari, Kansallisen digitaalisen kirjaston ohjelmistotyöryhmän jäsen
Ari Rouvari, Rehtorin asettaman HY:n kirjastolaitoksen Rakenteellisen kehittämishankkeen projektiryhmän jäsen alkaen 11/2007
Ari Rouvari, HY:n kirjastolaitoksen Rakenteellisen kehittämishankkeen Rahoitus- ja päätöksentekomallin suunnitteluryhmän jäsen 11/2006 – 5/2007
Ari Rouvari, Tieteentekijöiden liiton hallituksen varajäsen
Ari Rouvari, Informaatiolan akateemiset hallituksen jäsen

Arja Tuuliniemi, FinELibin konsortioyryhmä, esittelijä
Arja Tuuliniemi, FinELibin ohjausryhmä, esittelijä
Arja Tuuliniemi, European ICOLC-seminaarin ohjelmatoimikunnan jäsen

Muu näkyvyys

Paavo Ahonen: FinELib brings scientific publications to your desktop. CSC-news 2/2007

Päivi Almgren: Jotain uutta, jotain vanhaa ('Kansalliskirjasto on nyt koko kirjastoverkon palvelukeskus'. Päivi Jokitalon ja Aki Kankaan haastattelu). Kirjastolehti 5/2007

Liite 5

FinELibin henkilöstön jäsenyydet valtakunnallisessa toiminnassa

Kristiina Hormia-Poutanen, FinELib-ohjausryhmä, jäsen
Kristiina Hormia-Poutanen, Helsingin yliopiston kirjasto- ja tietopalvelutoimikunta, jäsen
Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjaston johtokunta, pysyvä asiantuntija
Kristiina Hormia-Poutanen, Suomen virtuaaliyliopiston johtoryhmän pysyvä asiantuntija
Kristiina Hormia-Poutanen, Yliopistokirjastojen neuvoston ja työvaliokunnan jäsen

Päivi Jokitalo, Kirjastot.fi-toimituskunnan jäsen
Päivi Jokitalo, Kirjastosäätiö, hallituksen jäsen

Ere Maijala, ELAG Program Committee, jäsen

Ari Rouvari, Haka-federaation ohjausryhmän jäsen – toimikunnan jäsen Ari Rouvari, Tietolinja - Helsingin yliopiston kirjaston elektronisen tiedotuslehden toimituskunnan jäsen
Ari, Rouvari, Helsingin yliopiston kirjastotoimikunnan varajäsen
Ari Rouvari, Rehtorin asettaman HY:n kirjastolaitoksen Rakenteellisen kehittämishankkeen projektiryhmän jäsen alkaen 11/2007
Ari Rouvari, HY:n kirjastolaitoksen Rakenteellisen kehittämishankkeen Rahoitus- ja päätöksentekomallin suunnitteluryhmän jäsen 11/2006 – 5/2007
Ari Rouvari, Informaatiolan akateemiset hallituksen jäsen
Ari Rouvari, Kansalliskirjasto - Helsingin yliopiston kirjaston tiedotuslehden toimituskunnan jäsen
Ari Rouvari, Kansallisen digitaalisen kirjaston ohjelmistotyöryhmän jäsen
Ari Rouvari, Suomen kirjastoseuran hallituksen jäsen
Ari Rouvari, STKS:n laatutyöryhmän puheenjohtaja
Ari Rouvari, Tieteentekijöiden liiton hallituksen varajäsen

Arja Tuuliniemi, FinELibin konsortioyhmä, esittelijä
Arja Tuuliniemi, FinELibin ohjausryhmä, esittelijä

FinELibin henkilöstön jäsenyydet kansainvälisessä toiminnassa

Arja Tuuliniemi, European ICOLC 2007-konferenssin (Tukholma) ohjelmatoimikunnan jäsen
Kristiina Hormia-Poutanen, eIFL resource person
Ari Rouvari: IGeLU:n ML/SFX Product Working Groupin steering commitean jäsen
Ari Rouvari: IGeLU:n MetaLib/SFX consortia special working Groupin puheenjohtaja